

De Gaulle se je uklonil?

o sistemu in trajanju študija

Delegacije obeh držav so proučile možnost razširitve trgovinske izmenjave v 1958 letu. S tem v zvezi so podpisali protokol o obojestranskih dopolnilnih blagovnih postopkih.

Število strokovnjakov zaostaja za potrebami gospodarstva

Nedavno je zvezni izvršni svet sklenil ustanoviti svet za strokovno izobraževanje kadrov v gospodarstvu. Ta svet bi delal v okviru sekretariata za delo pri zveznem izvršnem svetu in bi bila njegova glavna naloga, da kot strokovno telo proučuje osnovna vprašanja s področja strokovnega izobraževanja kadrov v gospodarstvu ter daje mnenja in predloge o ukrepih, ki bi bili potrebni za izboljšanje števila strokovnjakov. Obenem so na nedavni skupščini Zvezne industrijske zbornice opozorili na resnost tega problema, kakor tudi, da sedanje število strokovnjakov vseh vrst zaostaja za dejanskimi potrebami celotnega gospodarstva.

Pomanjkanje strokovne in kvalificirane delovne sile je resno vpliva na dinamiko razvoja industrije in rudarstva. Povečanje števila zaposlenih oseb ni v skladu z naraščanjem produktivnosti dela, kar kaže, da je kvalifikacijska struktura delovne sile v industriji in rudarstvu za stvarnimi potrebami.

Od leta 1952 do 1957 se je število zaposlenih v industriji in rudarstvu povečalo od 615 tisoč na 900.500. Na ta način se je število zaposlenih v 6 letih povečalo za približno 50%. Tako naraščanje števila zaposlenih v industriji in rudarstvu, povprečno za 75.233 na leto, zahteva predvsem strokovno usposabljanje velikega števila ljudi, ki se vključujejo v proizvodnjo.

Vzpostavljeno s tem se pojavlja tudi problem strokovnega usposabljanja že zaposlenih ljudi glede na tehnično opremljenost naše industrije in na potrebo čim racionalnejšega izkoriščanja strokovnih sil. Število strokovnjakov, njihove zmogljivosti, način in čas šolanja so takšni, da ne morejo zadovoljiti potreb gospodarstva po strokovnem delavskem, tehničnem in inženirskem kadru.

Po podatkih ankete Zvezne industrijske zbornice je bilo v skupnem številu anketiranih delavcev, zaposlenih v industriji in rudarstvu, kvalificiranih delavcev (visokokvalificiranih in kvalificiranih) samo 293.300 izmed skupnih 712.300 delavcev ali le 41%. V istem času je primanjkovalo v gospodarstvu 106 tisoč kvalificiranih delavcev. Ti podatki govorijo o nujni potrebi po izpopolnitvi kvalifikacijske strukture oziroma po strokovnem usposabljanju in izpopolnjevanju delavcev, ki so v proizvodnji. S tem pa ne more urejen problem strokovnih delavskih kadrov, ker tudi dotok novih kadrov glede kvalifikacijske strukture ne ustreza potrebam industrije in rudarstva.

Strokovne šole s svojimi zmogljivostmi ne morejo dati dovolj kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev. Iz njih pride okoli 26.000 kvalificiranih delavcev na leto, kar je še vedno premalo za gospodarstvo. Ker se v industriji in rudarstvu zaposli samo 62% učencev v gospodarstvu, ki so končali šolo in si pridobili strokovne kvalifikacije, je stanje še težje.

Ima študij bi zaposlili več teh ljudi v industriji in rudarstvu. Zato se nam vsiljuje potreba po naglem usposabljanju kadrov, oziroma po vzgajanju takih kadrov v strokovnih šolah, ki bi se lahko naglo vključili v proizvodnjo. Učni načrti so ključni za uspešno revidiranje in izpopolnjevanje delavcev, ki so v proizvodnji. S tem pa ne more urejen problem strokovnih delavskih kadrov, ker tudi dotok novih kadrov glede kvalifikacijske strukture ne ustreza potrebam industrije in rudarstva.

Ima študij bi zaposlili več teh ljudi v industriji in rudarstvu.

Skrb za mlade komuniste

Bohinj, 5. jun. V okviru mladinskega izobraževalnega centra pri centralnem komiteju LMS je bil dopoldne zaključen republiški seminar za mlade komuniste, ki mu je prisostvovalo 53 udeležencev iz vse Slovenije. Na seminarju so se mladi komunisti seznanili z zgodovino in razvojem ZK od leta 1937 dalje, namiznim vprašanjem in ustnodružbenim pregledom, centralizmom, kratkim pregledom dela mednarodnih organizacij delavskega gibanja, programom, statutom in gradivom VII. kongresa ZKJ, osnovnimi pojmi marksizma, z vloge ZKJ v mednarodnem delavskem gibanju, revizionizmu in delavskem gibanju, z odmiranjem države in vloge zaveznih sil ter nalogami mladih komunistov pri njihovem bodočem delu.

Servis za transportne usluge

Beograd, 5. junija. (Tanjug) Uradni list FLRJ objavlja sklep zveznega izvršnega sveta o ustanovitvi servisa za transportne usluge zveznim organom in ustanovam s samostojnim finanširanjem. Sklep podrobno določa naloge servisa v prevozu s potniškimimi avtomobili ter ureja tudi druge zadeve iz obratovanja servisa.

ZASEDANJE JUGOSLOVANSKO-AVSTRIJSKE DRAVSKE KOMISIJE

Še vedno proučujejo odvajanje Zile iz Avstrije v Italijo

Ves minul teden je zasedala v Badenju pri Dunaju mešana jugoslovansko-avstrijska Dravska komisija ob sodelovanju okoli 30 elektroinženirskih strokovnjakov. Dnevni red je obsegal medsebojne informacije o stanju proučevanja odvajanja voda iz potočja Drave, informacije o vodnogospodarskih izgradnjah v porečju Drave, vzdrževanje čistote Drave in druge informativne razgovore v zvezi z vodnim gospodarstvom na Dravi.

Po poročilu avstrijske delegacije raziskave v okviru »Studije komisije za vodno gospodarstvo področja Zilje« v polnem obsegu nadaljujejo ter bodo dela predvidoma končala do konca leta. Jugoslovanska delegacija je ponovila svojo, na prejšnjem zasedanju Dravske komisije podano izjavo, da nasprotuje odvajanju voda Zilje, ker bi tako odvajanje imelo škodljive posledice za jugoslovansko elektroinženirsko kmetijstvo in poljstvo. Avstrijska delegacija je k temu ugotovila, da avstrijska oblastva ne jemlje resno v poštev odvajanja Zilje.

Po avstrijskih informacijah gradijo v porečju Drave elektrarno Borovnica na istoimenskem potoku, ki zbira svojo vodo s severnih obronkov Košute in Obirja. Elektrarna bo začela verjetno obratovati še konec tega leta. Je to akumulacijska elektrarna srednje velikosti z instalirano močjo 20 MW in letno proizvodnjo okoli 40 milijonov kWh. Elektrarno gradi Koroška elektroinženirska družba. Avstrijske Dravske elektrarne pa bodo začele prihajati leto graditi na Dravi elektrarno Kazaze. Že letos bodo gradili dovodna pota s postaje Metlove na južni ter St. Petra na Vašnjah na severni strani. Ta elektrarna, ki se je pokazala od vseh avstrijskih projektiranih elektrarn kot najcenejša in najekonomičnejša, bo imela 70 MW moči z letno proizvodnjo okoli 360 milijonov kWh. Gradbene stroške cenijo na 637 milijonov šilingov.

Po podatkih jugoslovanske delegacije je osnovni projekt za izkoriščanje Drave nizvodno od Maribora izdelan, izdelan in revidiran pa je tudi še investicijski program za HE Hajdoše. Ta stopnja je najuključnejša za gradnjo zaradi tega, ker s svojimi bazenami predstavlja naravno zaključno stopnjo že zgrajenih verig elektrarn nad Mariborom. Instalirana moč elektrarne Hajdoše bo znašala 51 MW. Po izgradnji Hajdoše ostane še neizkoriščen padec med Mariborskim otokom in Hajdošami, kjer je predvidena še ena vmesna stopnja. Za izdelavo projektov na Spodnji Dravi je bila ustanovljena posebna komisija strokovnjakov elektroinženirskih strokovnjakov elektroinženirskih strokovnjakov.

Nadaljnja poročila so obsegala ukrepe za raziskave Drave v svrhu ohranitve njene čistote, predloge o razgovorih o ponovni ureditvi pretokov na Dravi, stanje izvajanja pogodbe o dobavi energije in materiala itd. Verjetno bo ta pogodba, sklenjena leta 1954, izpolnjena leto dni prej kot pričakovano. Prihodni sestanek Dravske komisije bo maja prihodnjega leta v Jugoslaviji.

Načrte Gorenjske

so obravnavali odborniki obeh zborov OLO Kranj na včerajšnji in današnji seji — Zanimiva je bila zlasti razprava o politiki turizma in gostinstva ter o nalogah gradbeništva

Kranj, 5. junija. V današnjem nadaljevanju razprave o perspektivnem načrtu so odborniki OLO razpravljali o posameznih gospodarskih panogah. Najbolj živahno so se seveda menili o tistih, ki najbolj neposredno vplivajo na življenjsko raven prebivalstva, to je o turizmu, gostinstvu, turizmu in obrti. Omeniti pa moramo, da so odborniki pretežno govorili o potrebah in slabostih v teh panogah, manj pa o tem, kaj se dejansko da storiti in kaj se treba napraviti najprej, da se doseže največji učinek.

O perspektivnem razvoju gorenjskega kmetijskega smo se pisali, zato bi le pripomnili, da se je ugotovila pri pričakovanih pogodbah sodelovanju z zadrugami in kmetijsko precejšnjo razliko med krajnjim perspektivnim načrtom in gospodarskim načrti OZZ ter gospodarskimi načrti posameznih kmetijskih zadrug. Res bodo slednje načrte zdaj spremenili in jih vskladili z krajnjim načrtom. Toda ne gre le za formalno spreminjanje po-

stav, vprašanje je namreč, če imajo kmetijske zadruge dovolj zanimanja (in po možnosti) stvari tudi realizirati, to se pravi organizirati tako močno gospodarsko sodelovanje kot ga predvideva krajnji načrt. Gradbeništvo na Gorenjskem bo moralo v prihodnje opraviti znatno več del kot doslej in to predvsem na objektih družbenega standarda. Zaradi velike gospodarske razvitosti okraja se bo tudi obseg gradbene dejavnosti moral gibati nad republiškim povprečjem in se bo do 1961 leta povečal za 41 odstotkov.

Največ pozornosti pa so na današnji seji gorenjski okrajni odborniki posvetili turizmu in gostinstvu, ki so jih obravnavali skupaj. Do konca petletnega načrtnega obdobja bo menda v gorenjskem gostinstvu vloženih 1647 milijonov dinarjev investicijskih sredstev, v turizmu pa 817 milijonov. Od tega bo za gradnjo novih in obnovo starih hotelov potrošen kar 1144 milijonov dinarjev, za gradnjo žitnice pa 430 milijonov. To so

ogromna sredstva in prasanje je, če so to sploh upravičena in realna pričakovanja. Realna zgotovimo, da bodo ta sredstva dejansko na razpolago, upravičeno pa, kar kaže, da bi bilo bolj smotno vložiti več sredstev in dela v boljše izkoriščanje sedanjih zmogljivosti. Danes so na Gorenjskem turistične zmogljivosti izkoriščene le 20-odstotno, čeprav je jugoslovanska povprečje še slabše in znaša le 15,2%, v Evropi, medtem ko je evropsko povprečje izkoriščanja turističnih storitev najmanj še enkrat večje. V turizmu imamo še ogromne rezerve, zato bi kazalo izkoristiti najprej te, čeprav je seveda nujno, da se z investicijskimi ukrepi ta izredno pomembna gospodarska panoga.

Na današnji seji so izvolili tudi novega podpredsednika OLO. Namesto dosedanjega dolgoletnega podpredsednika Dušana Horjaka, ki odhaja na novo službeno mesto, je prišel tovariš Cveto Kobal, predsednik OLO Skofja Loka.

NOVE LETALSKE ZVEZE

BEograd, 5. jun. (Tanjug) Jugoslovanski aero-transport bo odprl ob koncu prihodnjega tedna več novih mednarodnih in notranjih prog, s čimer se bodo začeli letosni sezonski poleti za prevoz potnikov. Tako bodo 1. junija odprli progi Beograd-Split, Beograd-München, Beograd-Tirana in Beograd-Zürich, medtem ko bodo letala na progi Beograd-Rim pristajala v Dubrovniku. Računajo, da se bo med sezono povečal na 250 poletov na teden. V prvih štirih mesecih letos je JAT prepelal okoli 17.000 potnikov, do konca leta pa naj bi jih prepelal 132.000. Izmed teh samo na notranjih sezonskih progah (brez Titograda) nad 50.000 potnikov.

progi Split-Zagreb-Dunaj-München (enkrat na teden), Dubrovnik-Zagreb-Dunaj (dvakrat na teden), Dubrovnik-Zagreb-Dunaj (enkrat na teden) in Dubrovnik-Zagreb-Lesce-Bled-Dunaj (enkrat na teden). Ojačen bo tudi redni promet na razdaljah Beograd-München-Pariz, Beograd-Tirana in Beograd-Zürich, medtem ko bodo letala na progi Beograd-Rim pristajala v Dubrovniku. Računajo, da se bo med sezono povečal na 250 poletov na teden. V prvih štirih mesecih letos je JAT prepelal okoli 17.000 potnikov, do konca leta pa naj bi jih prepelal 132.000. Izmed teh samo na notranjih sezonskih progah (brez Titograda) nad 50.000 potnikov.

Po Jugoslaviji...

USPEHI PREHRAMBENE INDUSTRIJE V MAKEDONIJI

Ta industrija ima zadnja leta precejšnje uspehe. Zlasti v prvih letošnjih mesecih je dosegla presenetljive uspehe v povečanju proizvodnje. Samo v prvem četrtletju je predelala nad 450 tisoč kg sadja in površnine ter proizvedla velike količine olja, testenin, mesnih izdelkov itd. Makedonska konzervna industrija se še vedno bolj usmerja tudi na izdelovanje sadnih sokov, džemov in marmelade, medtem ko je povpraševanje po alkoholnih pijačah vedno manjše.

GENERATOR ZA 120.000 KVA

V tovarni Rade Končar v Zagrebu so se začeli pripravljati na gradnjo generatorjev za 120 tisoč KVA, namenjenih novi hidrocentrali v Splitu. Postopoma bodo zgradili 4 take generatorje velikane. —md—

KULTURNI JUBILEJ V SKOPJU

Te dni slavita opera in balet škopskega Narodnega teatra 10-letnico svoje ustanovitve, medtem ko je bila škopska drama ustanovljena takoj po osvojitvi. Opera in balet sta v 10-letnem delu dosegla lepe uspehe. V tem času so si umetniški ansambl prikazali nad 40 premier, njihovim predstavam pa je prisotvovalo okoli 600.000 gledalcev. Oba ansambla sta večkrat gostovala v bratskih republikah, balet pa je imel uspehe tudi v tujini.

NOVI SLOJI BOKSITA PRI ZADRU

Na območju Novogradskega morja pri Zadru so našli velike sloje boksita. Računajo, da znašajo zaloge okrog 30 milijonov ton. Ta boksit ima zelo dobre lastnosti, predvsem ga je možno obdelovati z lahkoto. Doslej se poslal v Nemčijo v predelavo 18 tisoč ton tovrstnega boksita, proizvodnja pa se bo še povečala. —mb—

TURISTIČNA RAZSTAVA V SKOPJU

V Skopju so te dni odprli razstavo camping opreme in ostalih turističnih potrebščin. To je prva razstava te vrste v Makedoniji in zanjo se zelo zanimajo. Razstavlja več podjetij, ki se ukvarjajo z izdelavo turističnih potrebščin, in sicer iz Skopja ter drugih makedonskih mest. Razstavo je pripravila turistična zveza Makedonije.

SKOPSKI STUDENTI BODO DOBILI SVOJ DOM

Na enem najlepših krajev novega Skopja, v ulici Ive Ribara-Lole bodo začeli graditi študentski dom, že lani so tu zgradili študentsko menzo, ki ima precejšnjo zmogljivost in ki je moderno urejena. Samo za gradbeno dela novega modernega doma so namenili 350 milijonov din. Stavba bo 7-nadstropna ter bo imela vse potrebne prostore za udobno življenje in delo 500 študentov.

140 MILIJONOV PAROV OBUVE V BOROVU

Lani je Borovo proslavilo 25-letnico svojega obstoja in dela. Po statističnih podatkih podjetja od leta 1932 do konca lanskega leta, so tovarne v Borovu izdelale okoli 85 milijonov gumijastih in 55 milijonov usnjene obute. Pred vojno je največja proizvodnja znašala 7.170.000 parov obute, medtem ko so lani izdelali nad 0 milijonov parov.

Avtomatizacija v industriji

je mogoča le s standardiziranjem izdelkov in uvajanjem serijske proizvodnje

BEograd, 5. jun. (Tanjug) Zvezna industrijska zbornica bo sklicala skupaj s centrom za elektronično, telekomunikacijsko in avtomatizacijo ter z Zvezo elektroinženirskih inženirjev 10. junija v Beogradu posvetovanje v avtomatizaciji v industriji.

To posvetovanje, na katerem se bodo zbrali ugledni strokovnjaki iz industrije in znanstvenih zavodov, naj bi odpravilo na več vprašanj, predvsem, ali so dani pogoji za uvajanje avtomatizacije v posameznih panogah industrije, v kakšnem obsegu je jugoslovanska industrija sposobna, da izdeluje opremo in instrumente, potrebne za avtomatiziranje posameznih procesov proizvodnje, koliko je mogoče vzgojiti strokovnih kadrov, ki bi pomagali pri uvajanju tako kočljivih in zapletenih procesov pri avtomatiziranju industrije. Razen tega naj bi posvetovanje pokazalo, katere organizacijske in ekonomske probleme je treba rešiti, da bi se olajšalo uvajanje sodobnih pridobitev znanosti in tehnike v proizvodnjo, brez česar ni mogoče resnejše povečanje produktivnosti dela.

Industrijski proizvajalci pri-

pisujejo temu posvetovanju velik pomen in poudarjajo, da zahtevajo povečanje produktivnosti, zmanjšanje proizvodnih stroškov in izboljšanje kakovosti izdelkov obvezno uvajanje avtomatizacije v podjetjih, kjer imajo za to pogoje. V prilog avtomatizaciji govorijo poleg gospodar-

skih tudi drugi razlogi, kakor so ustvarjanje boljših delovnih pogojev, učinkovitost zaščita delavcev pri delu itd. Ena izmed zaprek za uporabljanje avtomatike pri nas pa je nedvomno pomanjkanje standarda za večino predmetov, kar prav tako otežuje uvajanje večjih serij, ki so edino upravičena osnova avtomatizacije. Zato se kot neodložljiva naloga pojavlja nadaljnje delo za tipiziranje industrijskih izdelkov in uvajanje standarda.

Industrijski proizvajalci pri-

Vendar težko pričakovani dež

Sušno obdobje, ki je zlasti v drugi polovici maja zajelo pretežno del severozahodnih predelov Jugoslavije, je bilo posledica močne aktivnosti prodiranja toplih suhih tropskih zračnih mas iz severne Afrike v naše predele. Zanimivo je, da je vse do konca maja in prve dni junija prevladoval izredno močan prodir hladnega zraka od Arktike nad območje Kanade in vzhodne Amerike z izredno nizkimi temperaturami ter dokaj izdatnimi padavinami. Osrednji Atlantik pa je bil v območju polarnega vala tropičnega zraka, ki je segal vse do osrednjega Grönlanda. Tako so na višini 600 m vladale dne 31. maja ob 6. v okolici New Yorka temperature do -24 stopinj C, medtem ko je na področju srednjega Grönlanda bila izmerjena temperatura le -18, a južnega Grönlanda -13 stopinj C na omejenih višinah.

Festival amaterskih orkestror v Ohridu

Skopje, 5. junija (Tanjug). Predsednik Narodnega saborja Makedonije Lazar Koliševski je sprejel povabilo kulturno-prosvetnega sveta Jugoslavije, naj bo pokrovitelj jugoslovanskega festivala amaterskih orkestror, ki ob od 13. do 22. julija v Ohridu.

kakor je to normalno za to obdobje. Vsa jugozahodna, srednja in vzhodna Evropa pa je bila v območju toplih suhih zračnih mas, ki so na te podanih višinah (5000 m) imele izredno visoke temperature. Tako je bila izmerjena temperatura v Madridu -18, v Rimu -15, v Vidmu -17, Zagrebu -15, Budimpešti -13, Kijevu in Moskvi -13 in v Stalgradu -10 stopinj C. Ta močni topli val, ki je zajemal tako obširno področje in segal v višino več kilometrov, je povzročil v nižjih plasteh sorazmerno visoke temperature, ki so dosegle v Jugoslaviji in v vzhodni Evropi v teh dneh vrednosti od 30 do 33 stopinj C.

pravi v teh dneh, ko je pretežen del Evrope bil v območju tako trdnega toplega vala, bila izmerjena temperatura na območju Antarkide -73 stopinj Celzija, kar je po dosedanjih merilnih najnižja temperatura v nižjih plasteh našega ozračja vse zemeljske oblike. Ko se je v dneh od 1. do 3. junija t. l. porušila takolimenovana meridionalna os toplega vala nad osrednjim Atlantikom in se je jedro hladnega zraka nad vzhodnim Atlantikom in severozahodnim Evrope močno razvilo proti zahodnemu Atlantiku in zajelo prav tako predele zahodne in se-

Carinski prehodi z nepretrgano službo

priporočilo VI. kongresa Mednarodne unije cestnega prometa

Beograd, 5. junija (Tanjug). V Beograd se je vrnila delegacija Zveze združenj cestnega prometa Jugoslavije, ki je prisostvovala VI. kongresu Mednarodne unije cestnega prometa (IRU) pred nekaj dnevi na Dunaju. Tega kongresa so se udeležile delegacije 14 evropskih držav, Kanade, Indije in Japonske kakor tudi zastopniki ekonomske komisije OZN za Evropo ter mednarodnih turističnih in trgovinskih organizacij.

Na kongresu so sprejeli osem resolucij. Predlagali so evropski ekonomski komisiji, naj priporoči vladam držav (v katerih se opravlja cestni promet) sprejetje in uporabljanje

posebnega carinskega dokumenta, po katerem naj bi se blago carinilo v kraju natočevanja in se ne bi začel prevažati na meji, kar bi znatno pospešilo prevoz blaga. Kakor poudarjajo v Zvezi cestnega prometa, pripravljajo pri nas že take carinske predpise. Priporočili so tudi, naj v vseh državah, kjer je cestni promet razvit, odprva vsaj en carinski prehod z nepretrgano službo. Zahtevali so tudi večje olajšave za hitrejši prevoz lahko pokvarljivih blaga v mednarodnem cestnem prometu.

Udeleženci kongresa so sprejeli priporočilo jugoslovanskih zastopnikov, naj Mednarodna unija cestnega prometa pripo-

DELEGATI UROJ NA PROSLAVI NA SUTJESKI

BEograd, 5. junija (Tanjug). — Plenum centralnega odbora Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije, ki se je sestel danes v Beogradu, je sklenil, naj bo III. kongres

zdrženja ob koncu aprila prihodnjega leta v Beogradu.

Plenum je na današnji seji razpravljal tudi o udeležbi rezervnih oficirjev pri proslavi 15-letnice bojev na Sutjeski. Odbor za proslavo te 15-letnice je povabil k glavnim svečanostim, ki bodo 2., 3. in 4. julija na Tjentištu, tudi delegacijo Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije. Plenum je sklenil, naj bodo v tej delegaciji Mitar Bakic, Makso Dakic, Zdenko Kidric in Ankica Franovic, člani centralnega odbora UROJ in predsedniki republiških odborov Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije. Razen teh se bo glavne proslave na Tjentištu udeležila tudi skupina 50 rezervnih oficirjev, bivših borcev s Sutjeske. Ti bodo predavali o bojih na Sutjeski pripadnikom organizacij, ki se bodo množično udeležile proslave na Tjentištu. Člani UROJ bodo predavali o Sutjeski tudi v svojih organizacijah, prav tako pa tudi v organizacijah SZDL, Ljudske mladine in drugih.

Plenum centralnega odbora Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije je razpravljal tudi o izvenarmadni vojaški vzgoji in o nadaljnjem vojaško-strokovnem izpopolnjevanju rezervnih oficirjev.

roči po ekonomski komisiji za Evropo prizadejam državam da dograde predor pod Ljubelj (na jugoslovansko-avstrijski meji). Sedanja cesta Tržič-Celovec ne predstavlja same daljše razdalje, temveč je tudi neprehodna po zimski, kar bi preprečilo s prometom skozi ljubljanski predor. Sprejet je bil tudi predlog jugoslovanske delegacije, naj bo prihodnji kongres Mednarodne unije cestnega prometa spomladi leta 1959 v Dubrovniku.

Jubilej v »Iskrki«

Kranj, 5. jun. Danes okoli enajstih je po tekočem traku tovarne »Iskra« v Kranju stekel milijonski elektroštevček, proizvod te tovarne. Ta dogodek sovpada z desetletnico začetka proizvodnje elektroštevcev v tem podjetju. Tovarna je zaradi kakovosti elektrotehničnih izdelkov, ki jih proizvaja, cenjena doma in na tujem. Razen elektroštevcev, ki jih izdelujejo predvsem za domači trg, so med najpomembnejšimi proizvodi tudi kinoprojektorji. Le-ti so v največji meri pripomogli k izrednemu razmahu naše filmske kulture. Letos bo »Iskra« izdelala okoli 250.000 elektroštevcev, vsak dan okoli 800.

»Komunisti«

V 24. številki slovenske izdaje tednika »KOMUNIST« so objavili naslednji sestavki: Podpora prizadevanjem mladine — Sklep CK ZKJ o nalogah in sestavi pomožnih organov. Kontrolne komisije in o Pooblaščenstvu CK ZKJ za organizacijo Zveze komunistov v JLA — Josip KRIGIN: Kriza je mnila — problemi so ostali (dogodki v Franciji) — Vladan PANIČ: Cetrni program socialistične stranke AV — Pomen kongresa pravnikov — Ratko GAIČ: Trgovina in potrošništvo — Ljubiša RISTOVIČ: Blizu članom komunizma (volitve za nove skupne zavodov socialnega zavarovanja) — Aćim MICEVIC: Pomen kritike — Hajrudin MEHMEBASIĆ: Drina ni meja — Zvonko STABERINGER: Neke na morju (beleške o delu komunistov — pomoščakov) — Arsa STEFANOVIĆ: Človek na progi (ob tednu poljskega filma) — Dragomir MITROVIĆ: Prvi kongres Partije v voljaških poročilih — VITA CVETKOVIĆ: Prehod preko reke (spomin na Sutjesko). 24. številka »Komunisti« ima redno petmetrsko prilogo »SKUPNOST« št. 5.

Premik na desno

V Grčiji, Italiji, Švedski in na Japonskem, kjer so bile v zadnjem času parlamentarne volitve, se je pokazalo, da so se volilna telesa premaknila nekoliko bolj proti levi. Povsod je zelo upadlo zaupanje v desničarske stranke. V nekaterih teh deželah so komunisti nenadoma napredovali. V glavnem pa obdržali svoje pozicije, najbolj pa so napredovali socialisti. Največji napredek so pokazali socialisti v Italiji, ki bodo imeli v novem parlamentu namesto dosedanjih 75, 84 poslancev. Na Japonskem so socialisti osvojili osem mandatorov več kot na prejšnjih volitvah, kar je za tamkajšnje politične razmere lep uspeh. Socialnodemokratska stranka na Švedskem, ki je bila še število sedelcev v parlamentu od 106 na 112.

Edina izjema v dosedanjih parlamentarnih volitvah pa je bila Belgija, kjer so volilni rezultati pokazali premik na desno. Proti pričakovanju so dobili socialisti, ki so računali, da bodo obdržali v volitvah vladno krmilo, poraz. V primerjavi z volitvami leta 1954 so izgubili tri mandate (83:82) liberalci pa 5 poslancev. Število glasov in mandatorov je dobila katoliška socialnodemokratska stranka, ki je dobila 8 novih mandatorov (96:104). Koalicija socialistov in liberalcev, ki je bila na vladi od leta 1954, je bila razpuščena.

Socialistična stranka Belgije se mora boriti v zelo težavih pogojih, v deželi, kjer je skleralizacija močnejša kot kjerkoli v Evropi. Letosnjim parlamentarnim volitvam pa je delo še posebej težavno, saj razstava v Bruslju in kakor vse kaže, so se Belgijci mnogo bolj zanimali za probleme v zvezi s to razstavo, kakor za to, kdo bo na teh volitvah zmagal. Volilna kampanja je bila tudi temu primerno mrtva.

Gledano z evropskega stališča, pa se je na teh volitvah že čutil vpliv francoske krize na belgijske volitve. Niti eni od belgijskih volitev ni bil strankam leve v zahodni Evropi opomin, da bodo znale pravočasno narediti pravilne zaključke iz sedanjih francoskih dogodkov. Če politike teh strank do sedaj odvisno, koliko bodo znale rešiti svoje težave pred splošnimi volitvami, ki jih lahko pričakujemo iz Francije.

Kakšna bo prihodnja politika usmeritev Belgije, bi namutno lahko samo ugibali. Toda dejstvo je, da so se Belgijci ponovno odločili za koalicijsko vlado, v kateri pa bodo imeli glavno besedo krščanski socialisti. To bo brez dvoma velika ovira za kakršnokoli napredno reševanje notranjih gospodarsko-socialnih problemov, kakor tudi za napredno zunanje-politično usmeritev. S. L.

Kdo bo prihodnji premier?

RIM, 5. jun. (po telefonu). Predsednik vlade Zoli je na sobotnem sprejemu v Kvirinalu smejal 100 lir, da ne bo več ministrski predsednik: sedemnajstega junija bo namreč dal formalno ostavko svojega kabineta, osmega v drugi legislaturi. Komu bo predsednik republike poveril mandat, da sestavi prvo vlado tretje legislature in kakšna bo ta vlada?

To je za francoskim: dogodki prvo vprašanje, ki trenutno zanima italijansko javnost. O teoretično možnih kombinacijah smo govorili dan po volitvah. Pet dni pred zasedanjem Nacionalnega sveta krščansko demokratske stranke sta se v glavnih obdobjih izkristalizirali v stranki dve težnji. Prva vlada naj bi bila vlada levega centra, to je krščanskih demokratov, socialistov in republikancev. To težnjo je v Napoliju izrazil Fanfani s pozitivnim obema prizadetima strankama k sodelovanju. V bolj ali manj uradni obliki so, po ponovili voditelji katoliških sindikatov, katoliških delavskih organizacij ACLI in kar zvenijo na videz paradoksalno, posredno se je za levi center izrazil tudi Andreotti v svojem teoretičnem glasilu "Concretezza". Andreotti, predstavnik ekonomske desnice in finančni minister je dobil več preferenčnih glasov kot pokojnik de Gasperi... Njegovo težo v stranki odkriva tudi dejstvo.

da je Fanfani edini sekretar stranke, ki ni kandidiral v Rimu, kajti krščansko demokratski kandidat v prestolnici je bil Andreotti.

Druga težnja pa je, naj bi do jeseni vlada izključno tehnična vlada. Do oktobra bi se stvari že toliko uglasile, da bi bilo možno sestaviti štiristrankarsko vlado z liberali. To je mnenje Scelbe, zunanjega ministra Pelle in gospodarskih krogov, katerih interese zastopa "Giornale d'Italia".

Po vestih iz krščanske demokratske leve sestavljajo program bodoče levo centristične vlade v Italiji predvsem predstavniki demokratske leve, sindikatov in vlade. V programu so tudi naslednje točke: realizacija deželne avtonomije, agrarna reforma in "odprta" agrarna politika, šolska reforma, povečanje števila tehničnih šol itd.

Kakšno je stališče obeh možnih partnerjev?

Za republikance skoraj vedno, da čakajo uradne obrazlo-

zitive krščansko demokratskega vladnega programa in kaj bodo rekli socialisti.

Položaj v socialnodemokratski stranki pa je bolj zapleten. Danes bi moral Matteotti v imenu svoje struje predložiti direktivni in centralnemu komiteju (zasedanje je odloženo do torka) politični dokument, ki vsebuje tri točke: 1. PSDI ne bo sodelovala v vladi; 2. navezati je treba stike s socialisti, da bi se dosegla enotnost vseh socialističnih sil; 3. uresničiti je treba enotnost akcije med socialisti in socialdemokrati v parlamentu.

S tem dokumentom se strinja tudi Zagarjeva levica. Obe struji sta odločeni, da izstopata iz enotnega strankinega vodstva, če dokument ne bi bil sprejet pred CK. To bi teoretično onemogočilo sodelovanje PSDI v vladi, ker Fanfani ne more sodelovati s predstavnikoma stranke, ki imajo proti sebi polovico članstva.

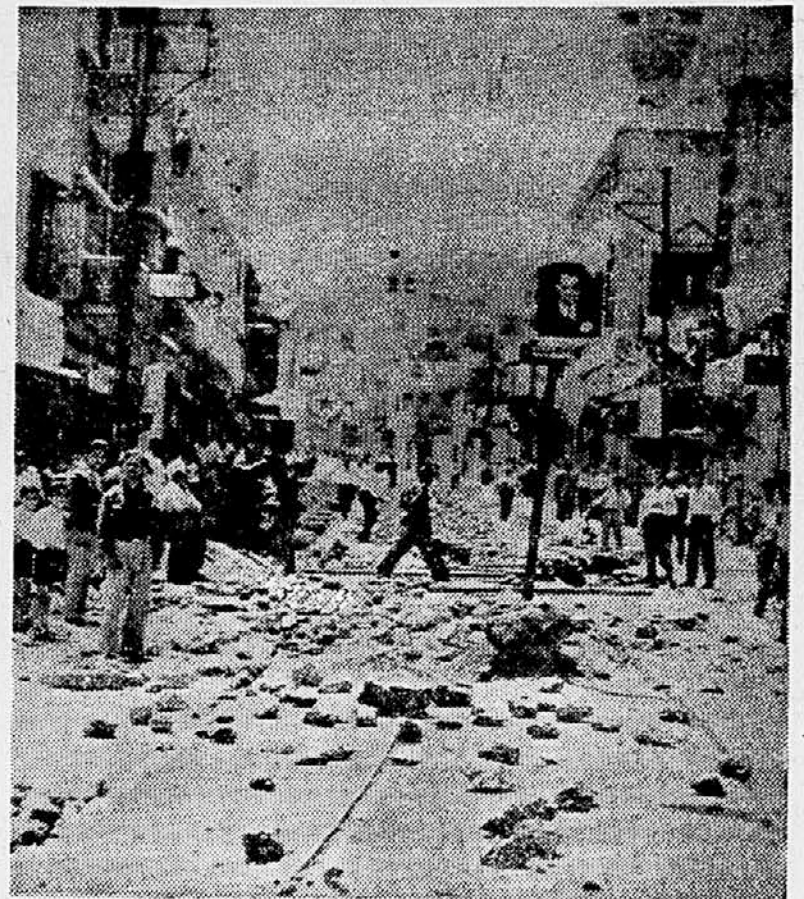
V okviru dogajanja v socialnodemokratski stranki bi bilo treba omeniti še naslednje: Matteotti ima pripravljeno resolucijo z zahtevom, naj vodstvo stranke brez pridržkov obsodi francoske socialiste. Guya Molletta in odločno predlaga izključitev SFIO iz socialistične internacionale.

V bližnji prihodnosti, verjetno po sestanku v Bruslju, bodo prišli v Rim laburistični prvak Gaitskell z nekaterimi najvidnejšimi predstavniki belgijskih in zahodnonemških socialistov. Uradni namen obiska je pripraviti "za okroglo mizo" teren za socialistično združitve. V enakem poslanstvu sta bila v dobri Prologu na prišla Bevan in Commin, ne da bi uspela. Toliko manj upanja na uspeh ima torej sedaj Gaitskell, kajti volitev so potrdili pravilnost beneškega kongresa, za katerega je Saragat dejal, da je nagrobni kamen socialistični združitvi. — Zato je bolj verjetno, da bodo gosti iz Britanije, Belgije in Zahodne Nemčije skušali po-

sredovati za večjo enotnost v palači Wedekind sami, to je v družini.

Socialisti so z ozirom na levi center dokaj rezervirani. Njihovo stališče je moč strniti v naslednje: na kakršno koli sodelovanje PSI ni moč računati, če gre samo za neznatne paternalistične reforme, ki v bistvu ne bodo spremenile socialne strukture. Ali bodo na primer krščanski demokrati pripravljali nacionalizirati energetske vire, glavne banke in nekatere ključne položaje v gospodarstvu? O sodelovanju ni moč govoriti, dokler se ne razčistijo zunanje-politični pogoji; parlament bo moral v kratkem razpravljati o atomski oborožitvi Italije. Na socialistično podporo ni moč računati, če je sodelovanje pogojeno z načelnim antikomunizmom in z bojkotom KPI; kako je mogoče reševati brezposelnost in druge težke socialne probleme, če se ignorira 6 milijonov delavcev?

Miran Suštar

Ulica v Bejrutu po spopadu med uporniki in vladnimi četami

Pogoj za konec krize

Libanonska opozicija zahteva novega predsednika — Vlada zbira prostovoljce — Baalbek obkoljen

Bejrut, 5. jun. (AFP) Eden od voditeljev umirjene libanonske opozicije Pharaon je izjavil: »Al Jaridas, da je za prenehanje libanonske krize samo en pogoj: »Da ne bo niti zmagovalec niti premagan in da bodo »dobili prvenstvo najvišji državni interesi.« Menim, da bi se kriza, ki se je začela v zvezi z izvolitvijo novega predsednika, lahko končala z zbiranjem okoli nekega novega imena, o katerem bi se lahko dosegel sporazum, je izjavil Pharaon.

Voditelj libanonskega nacionalnega bloka strank Raymond Ede je zahteval od predsednika narodne skupščine Oseirana, naj 24. junija skliče zasedanje skupščine zaradi izvolitve novega predsednika.

Libanonska vlada je pozvala moške od 18. do 25. leta starosti, naj stopijo prostovoljno v

vojaško službo. Vpis le-teh se na dan 18. do konca junija. V Libanonu ni vojaške obveznosti.

Po sporočilih, ki so prispeli nocoj iz Bejruta, so oklepne enote libanonske vlade obkolile danes uporniško oporišče, mesto Baalbek. Poveljniki oklepnih sil je poslal upornikom ultimatum, naj se predajo v 24 urah, ali pa bo bombardiral mesto. Voditelj upornikov in bivši predsednik parlamenta Ali Sabri Hamadah je odklonil ultimatum in sporočil, da bo nadaljeval borbo.

Oklepne enote so poslali danes v pristanišče Sidon v južnem Libanonu ter v okolišna mesta, da bi se borile proti upornikom. Iz Bejruta se je tudi zvedelo, da je bilo včeraj, ko so bile vržene bombe v ulici Riad Solh v središču mesta, ubitih pet, ranjenih pa 15 ljudi.

Kakor javlja agencija za Srednji vzhod, so včeraj na sestanku Arabske lige v Bengaziju (Libija) proučevali predlog resolucije, s katero zahtevajo od Libanona, naj umakne svojo pribojno Varnostnemu svetu o vmešavanju Združenih arabskih republik v notranji položaj Libanona. V predlogu resolucije prav tako predvidevajo, da bi poslali v Libanon misijo Arabske lige, ki naj bi na licu mesta preučila položaj, ter poskušala pomiriti obe neposredno zainteresirani strani.

Islandski spor se širi

Britanija in Belgija protestirata, Danska pa predlaga mednarodno konferenco o ribolovu okrog Islandije

London, 5. jun. (Tanjug) Spor med Islandijo in Veliko Britanijo v zvezi z ribolovom v islandskih vodah se je zaostroil po včerajšnji odločitvi skupščine, da bodo razširili teritorialne vode na 12 milj. Po izjavah poluradnih krogov v Londonu britanska vlada ne more sprejeti »enostranski korake, ki Britancem praktično odvzema bogata lovišča, kar bi lahko pripeljalo do zmanjšanja nlova britanskih ribičev.

Britanski Foreign Office je izdal sporočilo, v katerem pravi, da bo britanska vlada zaščitila britanske ribiče pred vsakim »nepooblaščenim preprečevanjem lova na odprtem morju. Danski minister za zunanje zadeve Hansen je potrdil, da je njegova vlada predložila članici NATO naj bi sklicala neko konferenco, ki naj bi rešila vprašanje meja za ribarjenje na severnem Atlantiku. Hansen je izjavil, da bi Danska želela rešiti vprašanje meja za ribarjenje v Islandiji, Grönlandiji in Färerskih otokih. To pa bi bilo mogoče uresničiti samo na neki konferenci, kjer bi dosegli zadovoljujoče rešitve.

Hansen je dejal, da so predlog za tako konferenco sprožili na nedavni konferenci za pomorsko pravo v Ženevi. Predstavnik belgijskega ministarstva za zunanje zadeve je izjavil, da bo belgijska vlada protestirala zaradi odločitve Islandije, da bo 1. septembra razširila svoje teritorialne vode na 12 milj.

Islandski politični krog, kritično izražajo britansko noto Islandiji v zvezi z namero Islandije, da bi razširila svoje teritorialne vode od treh na dvanajst milj. V

istih krogih poudarjajo, da bodo britanske zahteve v nobi ostale brez rezultatov.

TELEGRAMI

WASHINGTON — Iz zanesljivih krogov se je zvedelo, da bo prihodnji sestanek ministrov Bagdadskega pakta v drugi polovici julija v Londonu. Sestanek bo zelo zanimiv, predvsem zaradi združitve Iraka, ki je član pakta, z Jordanijo, ki ni članica te organizacije.

KAIRO — V govoru, ki ga je imel na banketu na čast nadškofa Makariosa, je predsednik ZAR Naser dejal, da ni jamstva za svobodo in neodvisnost ZAR, dokler tudi Ciper ni svoboden. »Podpiramo zahtevo Ciprcanov po samoodločbi, ne samo iz načelnih razlogov, ampak tudi zato, ker je Britanija uporabila Ciper za napad na nas,« je končal Naser.

LONDON — V Veliki Britaniji bodo izdelali letalo, ki bo doseglo hitrost nad 3200 km na uro. Letalo izdelujejo v tovarni »Bristol«. Za njegovo izdelavo bodo uporabili posebno jeklo, ker navadne zlitine ne bi mogle vzdržati tako velikega trenja.

Zaka! blato na Jugoslavijo?

V teoretičnem glasilu CK KP Kitajske »Rdeči zvezdic« je neki Cen Po Ta objavil 1. junija članek »Jugoslavanski revizionizem je produkt imperialistične politike«. To je brez dvoma najbolj umazan pamflet sedanje protijugoslovanske gonje. Vsaka polemika bi bila tu odveč, lahko se pove ob tem samo nekaj misli.

Iz dosedanje prakse lahko sklepamo, da bodo morali (ali pa hoteli) ponatisniti ta pamflet še mnogi drugi listi, za katere izgleda, da je njihov najvažnejši notranji politični problem »skrb za čistost marksizma v Jugoslaviji«. Ob bežnem branju Cen Po Ta jebežna pamfleta, posebno še, če se spominimo na dosedanje pisanje Zen Min Zi Bao in na stališče VIII. kongresa KP Kitajske, bi si lahko kdo ustvaril vtis, da si skušajo v orkestru protijugoslovanske gonje priboriti Kitajci prvo mesto in izpodrinuti Albance, ki jim je bila ta vloga dodeljena do sedaj. Tako gledanje pa seveda ni pravilno. Drugi momenti so, ki dajejo Kitajski vlogo nositelja protijugoslovanske gonje.

Najprej je tu sam položaj Kitajske. Država, ki (tudi ob jugoslovanski podpori) ni uspela postati članica Organizacije združenih narodov, mora vsaj do neke mere ta svoj neuspeh opravičiti. In kaj je lažjega kot proglasiti OZN za ameriško agencijo, iz tega pa se »jasno« zaključuje, da je tudi Jugoslavija ameriška agencija, ker se za vzema, da bi se najrazbiježnejša mednarodna vprašanja reševala v okviru OZN. Istotako pa prikazovanje OZN in njene aktivne koeksistence kot sredstva za ustvarjanje vladavine ameri-

škega imperializma na svetu« in pa trditve kot je n. pr. ta, da »Titova grupa sploh ne verjane, da lahko človeštvo najde drug način za dokončno zamenjavo kapitalističnega sistema s socialističnim«, razen širokega sodelovanja med narodi v okviru OZN, kaže dokaj čudne tendence. Človeku se nehoti vsiljuje misel, da se na tak način skuša OZN že vnaprej diskvalificirati kot posredovalca v eventualni realizaciji raznih aspiracij.

V deželi, kjer podpredsednic družstva književnikov, ki so jo še pred letom dni ovijali z glorio Stalinove nagrade, kar če nede »prekvalificirajo« za snažilce v istem prostoru, pač ni prijetno govoriti o vsebinsi družbene upravljanja, kar ga razvijajo v Jugoslaviji. Ker se pa tako stvari kljub vsem zavesam in molku v tamkajšnjem tisku le izvede, je potrebno jasne in avtoritativno povedati, da pomeni razvoj v Jugoslaviji »sodobni revizionizem za koristi ameriškega imperializma«, predvsem zaradi tega, ker ne priznava likature proletariata. Poleg tega pa je treba še teoretično »utemeljiti«, da je diktatura proletariata lahko samo »diktatura«, kjer proletariati »preko svojih predstavnikov« diktira in odloča, vsako širše pritegovanje v odločanje pa »diktaturi prole-

tariata samo krha njeno revolucionarno vsebino«. Tako je tudi dana »edino pravila, marksistična« ocena družbenih odnosov v Jugoslaviji in bi kakršnokoli razmišljanje o teh stvareh bilo okvalificirano kot protimarksistično, ki ga je potrebno likvidirati.

V deželi, kjer smatrajo, da predstavlja ogromen političen dogodek primer, ko si je neka žena za svoj denar kupila plašč, čeprav bi starega lahko še toliko pošla, da bi ga še eno leto nosila, in je bilo zato potrebno aktivizirati vse politične organizacije, da so deklarativno izjavile, da je kupovanje plašča, predno je stari popolnoma raztrgan, v nasprotju s socializmom in načeli marksizma-leninizma, v tej deželi je pač zato potrebno standard, ki si ga je jugoslovansko ljudstvo s sprostitvijo svoje delovne ustvarjalnosti ob najtežjih pogojih ustvarilo, proglasiti kot ameriški, protijudski način življenja. Cen Po Ta uporablja v svojem pamfletu citat, da »kupovanje ameriških električnih strojev z odplačilom na obroke pretvarja Jugoslovane iz komunistov v kapitaliste...«

V deželi, kjer je iz najmerodajnejših ust silisti, da imajo že preveč demokracije in da se bodo čez sto ali dve sto let ljudje čudili, kako je bila sedanja demokracija sploh možna, ko gredo ljudje čez cesto kadar hočejo, takrat pa bodo morali zaradi velikega prirastka čakati v vrstah, kdaj jim bo policaj do-

volil preko ceste, v tej deželi pač ni prijetno avtorjem in razvijalcem takih teorij razpravljati o načelih socialistične demokracije v Jugoslaviji, kjer državljani sami odločajo o svojem življenju, kjer državljani sami odločajo, to kem, kako bodo dosegali čim večje uspehe pri razvijanju socialističnih odnosov, ki so jim postali nujna življenjska potreba, in kjer ni potrebno, da bi policija in vojska čuvali »socializem« pred delovnimi množicami lastne države. Zato je pač treba izraziti vso zaskrbljenost nad »ubogim jugoslovanskim ljudstvom«, ki mu »vodilna grupa s Titom na čelu, ki vodi revizionistično politiko, ki vodi revizionistično politiko, da razobeša na zidovih slike Marxa in Engelsa, a mu ne »daje močnosti, da bi povedalo svoje mnenje in spoznalo resnico«.

Poleg tega pa je na dodelitev te vodilne vloge Kitajski v protijugoslovanski gonji vplivalo tudi računanje z avtoriteto Kitajske. Ne toliko zaradi kitajskega razvoja, kot zaradi šest stotih milijonov prebivalcev! Istotako pa bi center te protijugoslovanske kampanje imel do neke mere le bolj nevezane roke, za vsak slučaj.

Toda, ali so res obstojale iluzije, da bo Jugoslavija klonila pred avtoriteto šest sto milijonov prebivalcev? Mislim, da ne. Kajti, če ni klonila niti leta 1941, niti leta 1948, ko so bili pogoji mnogo težji in ko je tudi lani novembra jasno povedala, da ne misli kloniti z odklonitvijo podpisa pod resolucijo dvanajstih komunističnih partij, ki bi naj zamenjala klavrnno končani in formiro, potem mislim, da so

bile tudi pri voditeljih te protijugoslovanske gonje vsake iluzije odveč. Zakaj je bilo potem to potrebno? Zgrešeno bi bilo negirati velik razvoj na Vzhodu v zadnjih letih. Ta razvoj je brez dvoma zelo pomemben, pa če vzamemo razne deklaracije, decentralizacije in drugo. Toda ta razvoj ni bil rezultat temeljite analize in perspektive razvoja, ampak predvsem koncesija posameznim pojmom in posameznim silam, ki so nastopale. Ko so v Sovjetski zvezi po Stalinovi smrti hoteli popraviti škodo, ki jo je povzročila Stalinova politika, in vsaj do neke mere vrniti tisto, ki jo je razvil, so se kmalu po drugi svetovni vojni izgubila, in ko so svojo aktivnost usmerili predvsem na azijske narode, ki so začeli stopati po poti neodvisnosti, je bil odnos do Jugoslavije merilo za upanje do sovjetske politike. Iz te potrebe sta bili ustvarjeni beograjska in moskovska deklaracija, kjer je tudi SZ dala svoj podpis pod to, kakšni naj bodo odnosi med socialističnimi državami. Da bi se utrdila »gotova struja v SZ, je bil potreben XX. kongres KP SZ in čeprav teorija o kultu osebnosti še zdaj ni analizirala vsega dotedanjega razvoja, je vendar nekatere probleme le morala odpreti in nekatere stališča obsoditi. Vendar to predvsem iz potrebe, da se tako zmanjša politična neke druge struje. Ko je Moskva hotela na miren način rešiti madžarske dogodke in ko se je bala, da ne bi prišlo do izraza tudi v drugih vzhodnoevropskih državah tendence, ki o se pojavljajo na Poljskem in Ma-

đarskem, so izdelali deklaracijo sovjetske in kitajske vlade o odnosih med socialističnimi državami, ki bi naj pomirjevalno vplivala na težnje predvsem v vzhodnoevropskih državah in se posebej na Madžarskem. Nezadovoljiva proizvodnja je narekovala delno decentralizacijo, uklanjanje strojno traktorskih postaj in podobno. Vse te deklaracije in vsi ti ukrepi so odprli na Vzhodu nek proces, pričeli so siliti ljudi k razmišljanju in začele so se kazati — čeprav majhne — tendence, da bi se začela teh deklaracij začela uveljavljati »udi znotraj samega vzhodnega bloka. In zaradi absolutnega nezaupanja, da bi lahko narodi, katerih države so pod vplivom SZ, sami usmerjali svoj socialistični razvoj, je bilo potrebno nekaj ukreniti. Kot prvo je bilo potrebno diskreditirati Jugoslavijo, ki je v praksi pokazala, da lahko samostojna, svobodna in neodvisna brez podrejanja »vodilni državi« uspešno stopa po svoji socialistični poti in da je na tej poti dosegla zavidljive uspehe. Ker so propadle vse iluzije, da bi se lahko Jugoslavijo podredilo, jo je pač treba prikazati kot protisocialistično, prikazati kot agenta kapitalizma, seveda ameriškega (kajti utrditi je treba tudi načelo, da sta lahko v svetu samo dva, Sovjetska zveza in Amerika, vsi ostali so pa lahko samo podrejeni enemu ali drugemu in da tretje poti ni). Vsem tistim, ki so proglajali za pravoverne, je zato treba vcepiti v meso in kri, da prav vse, kar se dogaja v Jugoslaviji, ni niti najmanj v skladu s načeli Marxa in Engel-

sa, da je vse, kar se dogaja v Jugoslaviji protisocialistično, da je vse to produkt ameriškega imperializma in da je vse, kar se dogaja v Jugoslaviji v škodo delovnega ljudstva Jugoslavije. Istotako pa to pomeni, da bi kakršnokoli razmišljanje o tistih stališčih, ki si jih je jugoslovanska skupnost na svoji socialistični poti že osvojila, pomenilo protisocialistično dejavnost, proti kateri se je pač z vsemi razpoložljivimi sredstvi potrebno boriti. In ta sredstva so dokaj znana. In prav zaradi tega morajo danes (hote ali nehotne) ponatiskovati razne protijugoslovanske klevete tudi tisti, ki so imeli vse možnosti, da se prepričajo, kakšna je stvarnost pri nas. Nekateri sicer izjavljajo, da se s to gonjo ne strinjajo, vendar delajo to zaradi »ljubelega miru in težke situacije« pri njih. Toda znana je zgodba o fantu, ki je hotel teči med dvema tiroma, pa se je spotaknil ob prag in padel.

Zato pač, ker povemo resnico, ker povemo, da po svoji presoji in po svojih močeh, svobodno in samostojni gradimo socializem, za srečnejše življenje naših delovnih ljudi in za krepitve socialističnih sil v svetu nasprotno, zaradi tega pada spet na nas toča klevet. Zato se je spet začela proti socialistični Jugoslaviji umazana gonja, v bistvu prav takšna, kot pred desetimi leti, ki je povzročila socialističnemu gibanju v svetu ogromno škodo, tako, kot sedanja in ki so jo napredne sile v svetu že obsodile, obsodili pa so jo tudi sami nosilci današnje protijugoslovanske gonje.

Sergej Vošnjak

Teden poljskega filma

Iskanje med dvema skrajnostima

Zanimivo razvojno pot povojne poljske kinematografije nam je v minulih dneh jasneje pokazal Teden poljskega filma. Čeprav je bila ta prireditev po številu prikazanih filmov skromna, je nudila dve pomembni možnosti za boljše poznavanje sedanjih podobe poljske filmske umetnosti: vsi trije prikazani filmi so obravnavali teme iz sodobnega življenja in niso bili starejši od dveh let, poleg tega pa je Teden poljskega filma nudil možnost neposrednega pomenka s člani poljske filmske delegacije.

Poljska filmska igralka Lucyna Winnicka v filmu »Resnični konec vojne«.

Trije prikazani filmi — »Resnični konec vojne«, »Klobuk gospoda Anatola« in »Človek na progi« — so gotovo trije od najboljših rezultatov novejšje poljske filmske produkcije in po njih lahko s precejšnjo gotovostjo sklepamo tudi o povprečju pri tem nam lahko pomagajo besede, katere je o svojem delu in o delu svojih tovarišev povedal režiser Jerzy Kawalerowicz. Tako je Teden poljskega filma dosegel svoj glavni namen — posredoval nam je nekaj splošnih spoznanj o smereh in poteh poljskega filma.

Vneto iskanje lastne filmske idejne problematike in njeje ustrezne filmske podobe, nekakšno eksperimentiranje, od eksperimentiranja z veliko zavestjo odgovornosti in ustvarjalne pomembnosti je prva, vsekakor prikupna poteza, ki srjo razpozna. Od kod ta vnetost, ki zapelje ustvarjalca skoraj v pretiravanje, v bolešno razglabljanje negativnega, nam razloži Kawalerowiczve besede o prelomnici, ki jo v razvoju poljskega filma predstavlja oktober.

Od nekdanjih shematičnih, brezkonfliktnih, opešanih prikazov sedanjosti in družbe so poljski filmski delavci po oktobru prešli v drugo, docela razumljivo skrajnost. Oblikovati so začeli filme, ki kažejo slabe strani, pokažejo poteze družbe in posameznikov, filme polne pesimizma, brezizidnosti, filme ostre kritike. Filme s pekočimi problemi in resnicami, o katerih ljudje v vsakdanjem življenju navadno molčijo. Mogoče je v iskanju takih snovi najbolj prizadevna prav skupina režiserja Kawalerowicza. (Kot smo našim bralcem pred časom že pisali, ustvarja na Poljskem docela samostojni sedem skupin filmskih delavcev, ki sami izbirajo scenarije in prevzemajo za filme vso odgovornost.)

Kawalerowicz, ki je kot vodja svoje skupine (v njej delata tudi režiser »Kanala« Wajda in režiser »Človeka s proge« Munk) brez dvoma dal idejni in umetniški profil skupini »Kadra«, je sam dal primer takega težkega

pesimističnega filma z »Resničnim koncem vojne«. Iz nerešljivega življenjskega konflikta med ženo in v taborišču fizično uničenim možem, iz situacije, v kateri ne najdemo nobene opravilne poteze za ravnanje tega in onega posameznika, je režiser ustvaril strahotno obžalo. Dviga se nad posamezne junake zgodbe do širše obsodbe vojne in nasilja. Sive siluete nemotnih ljudi na črnem ozadju vojne brez resničnega konca. Ideja, čeprav izpovedana s skoraj mahnolastično ihtavostjo, je ostala jasna.

Filmom, ki bi samo zabavali, se poljski filmski delavci izogibajo. Le pogledimo »Klobuk gospoda Anatola«! Se v komediji, v parodiji na kriminalne filme, so spregovorili črni odenki sedanjosti. Mladinski kriminalni hulanstvo.

Ce je pred oktobrom v filmih le redko stopil v ospredje človek in postal važnejši od splošno polepsane podobe družbe, se je v zadnjih letih poljski film z vso pozornostjo posvetil prav človeku, posamezniku, zapletenemu bitju, osebnosti z dobrimi in slabimi stranmi. Tako je nastala tudi podoba vlakovodje Orzechowskega in tistih, ki razsojajo v njegovi krivdi in ne krivdi v filmu »Človek s proge«.

Ce bi pogledali umetniško dovršenost oziroma nedovršenost vsakega posameznega filma, bi našli marsikje še prav začetni-

RAZSTAVA ULUM V SKOPLJU

V prostorih umetniške galerije v Skopju so se dne 11. oktobra razstavili članovi Udruga likovnih umetnikov Makedonije. Razstavljeno je več slikarskih in kiparskih del novih članov Udruga — mladih nadarjenih umetnikov.

-dm-

ške pomanjkljivosti. Neizdelani scenariji, slaba tehnika in tako naprej. In vendar nas poljski filmi prevzamejo, ne glede na odpor, s katerim moramo spremljati te pesimistične zgodbe, nam ugajajo. Ugajajo nam predvsem zaradi svojega prizadete iskanja, tako da jim spregledujemo zaletavanje v skrajnosti. V tem je neka samoniklost in predanost delu, združena z odporom do dolgoletnega prisiljenega opeševanja. In priznati moramo, prevzemajo nas v svoji mračnosti in vendar tako človeški trpkosti tudi snovi same.

Najlepše poteze poljskega filma pa nam kažejo, da se to nihanje iz ene skrajnosti v drugo že umirja. Da so si poljski filmski delavci zastavili svoj cilj pot v pripovedovanje objektivnih resnic, v prikazovanje objektivne podobe življenja. Stopili so na prag, za katerim se začnejo poetični realizem, če se sme tako označiti nakazana smer.

In prepričani smo, da bi se v sodelovanju s poljskimi filmskimi delavci obogatila tudi naša filmska iskanja.

S. G.

Lojze Dolinar: Studija starca (1924)

Bogata žetev

ostanem tako zvest in dosleden kritičnosti — krivičnosti svoje- ga poklica.

Prav posebno pozornost in splošno priznanje je vzbudil violinist Zdravko Cobež z izvršnim izvedbo Brahmsovega violin- skega koncerta. V tem izredno težkem delu je pokazal velike tehnično znanje, zelo lep, izraz- no bogat ton in pristen muzikal- ni zanos. Skupno z ostalimi violi- ninisti je potrdil visok nivo violi- nskega oddelka, sloves, ki pri- vablja na našo glasbeno Akade- mijo študente iz vse države.

Od pianistov sem slišal doslej samo zelo nadarjenega in muzi- karno inteligentnega Bertoncijo, ki je zaigral Mozartov klavirski koncert tehnično čisto in sigurno, v pogledu interpretacije skrbno izdelano.

V zadnjih letih se zelo uve- ljavljata dirigentski in kompozi- cijski oddelki. V vrsti mladih dirigentov zavzema najvidnejše mesto Anton Nanut, danes mora- da se prevest v čisto zunanje di- rigentske efekte zagledan, v os- novi pa vendar zelo darovit in impulziven vodja orkestra, ki je na svojem absolventskem kon- certu ob sodelovanju orkestra Slovenske filharmonije poleg Soštarkovičeve V. simfonije in Brahmsovega violinkega kon- certa zlasti lepo uspel z izvedbo Glasbe za godala, slušatelja kompozicijskega oddelka Alojza

Srebotnjaka, čigar skladateljs- ke stvaritve že davno presegajo šolski okvir in postajajo resen in tehten doprinos v naši glasbeni ustvarjalnosti. Od mlajših diri- gentov se zelo lepo razvija Bo- ris Svara, ki je podal zlasti Beethovno uverturo prese- niteljno zrelo v pogledu izraza ter čisto in jasno po dirigentsko tehnični plati.

V tesnih podstrešnih prostori- ovih realke je oživel menda prvi- po vojni oddelki za orgle. Prisostvoval sem vaji organi- stov za večerni javni nastop. Absolvent Capuder in Darinka Berničičeva sta mi ob pomoči registratorke Nove Gombac predvajala čudovito glasbo Buxtehudeja, Couperina, Regerja, Ravnika. Ki me je za hip za- sanjala v tisto novo veliko kon- certno dvorano z orglami, ki jo že leta gradimo — na žalost sa- mo v oblikah.

In če omenim še prijetnega in razgledanega glasbenega kome- ntarista Primoža Kureta, sluša- telja znanstvenega oddelka, ki je mimo drugega pripravil tudi sa- mostojno predavanje o glasbenih instrumentih v srednjeveških freskah na Slovenskem, ser- v glavnem očrtal vsestransko in plodno glasbeno vzgojno dejav- nost naše Akademije za glasbo, kot se mi je prikazala v doseda- njih koncertnih nastopih njenih slušateljev. Uroš Prevorsek

Povesti Jara Stovička

Zagrebska založba »Mladost« je izdala zbirko petih povesti Jara Stovička »Kora ranen«. V Le- skovcu pri Krškem rojeni avtor se je leta 1951 predstavil hrva- škem bralcem z avtobiografsko knjigo »Neobičajni dogodki obič- nog človeka«. Dve leti pozneje je to delo izšlo tudi v slovenski (Mladinska knjiga). Pisek poteka iz znane češke družine, ki se je udomačila na Slovenskem, toda življenjske okolnosti so ga uvedle v hrvaško literaturo in njegova druga knjiga zaznamuje že Sto- vičkovo trdni in prozni korak po poteh domače novelistike. Če je bila prva knjiga prikupna izpo- ved selfmadešana, ki je marsi- kaj videl in doživel, preden se je lotil pisanja, je druga dokaz, da je zapustil memorosko pod- ročje in spletel na svoji bogati življenjski izkušnosti kar pre- senetljivo tkanje domiselnosti in fabulistično bogate fantazije.

Ni mnogo primerov, da so se v Stovičkovih letih doživi v upoštevanja vrednega pisatelja. Kmalu po osvojitvi sem imel

v rokah njegov prvi, takrat slovenski tekst: bili so to za- široko zasnovani »Nenavadni do- življaji navadnega človeka«. Nis- nikdar izšli. Od tega teksta do knjige »Neobičajni dogodki obič- nog človeka« je bil že velik korak. V razvoju Stovičkove pisateljske osebnosti, v zglaševanju snovi, v kompoziciji spisa, v poglablja- nju izraza. Od prve knjige do druge je razpon še večji: kar sem bral te novele in povesti, sem se presenečeno vpraševal, ali ni to neki drugi avtor? Toda kdor pogleda namenske vide, da se je tu v sorazmerno kratkem su- nenavadno razvila tehnika pri- povedovanja in da je »veselje fa- buliranja«, ki je spalo v Stovič- ku, plahilo na dan v obliki, o ka- teri bi lahko rekli, da pride o- pripovedni nadarjenosti. Le-ta si je tudi naša uveščevanja vršne oblikovne in posebej še stilistično- jezikovne prijem.

Menda drži, da tiče za zgodba- mi Jara Stovička, ki bi po njih posegali svetovni magazini, če bi jih morali države »svetovne« v popotnika. In vendar čutimo, da jih še nekaj več, razen atmosfere velemestnih bežnje, orientalskih ulic in mednarodnih hotelov: ne- ko hlepenje po dojetju skrivnih niti, ki se pletajo pod nezavestni- mi človeškimi usodami, iskanje od- govora na vprašanja, ki si jih pisatelj ne ni stavil v določeni obliki, ki na ta po vseh izkuš- njah in spoznavah notranje vne- mirjalo. To so skrite vzmeti Sto- vičkove napete, skoraj nekam senzacionalistične proze, ki se je izmaknila problematiki sedanjosti in stvarnega okolja, da se vsa razvija v bizarnem, tujem, nenav- nadnem in vendar pretežno finge- skem. Knjigo je opretil in ilu- striral Franc Simonović.

B. B.

Beogradska opera v Weisbadnu

Med vrhunce majskega festi- vala v Wiesbadnu je spadalo gostovanje beogradske Opere, ki je gostovala s tremi pred- stavami in sicer z Borodinovo opero »Knez Igor«, Janáčkov- o »Katja Kabanova« in z baletom »Vrag na vasi«. Vse predstave so bile že pred te- dni razprodane. Publika je s- prisrčnimi aplavzi nagradila dirigenta Oskarja Danona in godana Babića, režiser- Branka Gavella in Milana Sah- lića ter pevce Valerija Hey- balova, Dušana Popovića in Zarka Cvečeta.

Pravkar izšlo

NOVA PESNIŠKA ZBIRKA

Tit Vidmar: LIRIKA

Založba Obzorja je te dni izdala »Liriko«, prvo pesniško zbirko Tita Vidmarja. Avtor je vanjo vstavljal izbor iz svoje- jega pesniškega snovanja v letih od 1944 do 1954. Ta izbor nam poleg pregleda njegove umetniške rasti od prvih za- četkov do zrelejših izpovedi, ki smo jim sledili tudi na straneh nekaterih literarnih revij, kaže še zanimivo, vse- skozno iskreno prizadeto pesnikovo razmišljanje o lastnem zorenju v razgibanem desetletju. Za svoje lirčne izpovedi si je Vidmar izbral preprosto, a skrbno urabno obliko, ki teži bolj k notranji harmoniji verza kakor k iskanju zu- nanjih učinkov in pesnenanju modernističnih smeri. Najbrž se bodo prav zaradi te lepe preprostosti Vidmarjeve vse- binsko zanimive in doživljene pesmi prikupile mnogim iskal- cem pristnih pesniških doživetij in izpovedi.

NOVO SREČANJE Z DANSKO LITERATURO

Joergen Frantz Jacobsen: BARBARA IN MOŽJE

Novo srečanje z dansko literaturo, ki nam ga je po- sredoval Cankarjeva založba v svoji knjižni zbirki »So- dobní romani« z Jacobsenovim romanom »Barbara in možje«, nam nudi vse značilne in od slovenskih bralcev cenjene odlike severoevropske literature. Avtor je v svojem edi- nem romanu z veliko umetniško silo literarno oživil svojo zanimivo domovino, Faerske otoke ob danski obali. Na straneh njegovega romana nas ne bo prevzela le ljubezen- ska zgodba lepe junakinje, podana s tisto veliko vitalno silo in usodnostnim pomenom, kakršno občudujemo pri nor- dijskih pisateljih, temveč tudi podoba okolja, ljudi, časa in narave, ki sta našla junakom zgodbe markantne poteze. Roman je prevedel France Novšak.

ŠVEDSKE SAGA

Vilhelm Moberg: JEZDI SE NOCOJ

Kot četrti zvezek Ljudske knjižnice Prešernove družbe je te dni izšel zgodovinski roman uglednega švedskega pi- satelja Vilhelma Moberga »Jezdi se noč« v prevodu Jo- zeta Dolence. Dobro in slikovito pisanemu delu o upor- švedskih kmetov proti fevdalnim gospodom v sedemnajstem stoletju daje še posebno veljavo njegov simbolni pomen. Pisatelj se je odločil za oblikovanje te snovi v času, ko je Evropi in tudi njegovi domovini grozila nevarnost druge svetovne vojne. Bralci so knjigo pravilno razumeli kot po- ziv na odpor do hitlerjanskega nasilja. Verjetno je prav zaradi tega skritega namena pisatelj dosegel na mnogih mestih svojega romana arhaično častitljivost in poetično simboliko, ki dajeja delu petat literarne privlačnosti in kvalitete.

ZA NAŠE ODRE

Zdzislaw Skowronski in Josef Slotwinski: DIREKTORJEV ROJSTNI DAN

Prosvetni servis je izdal nov zvezek svoje Dramske knjižnice, satirčno komedijo poljskih avtorjev Skowron- skega in Slotwinskega »Direktorjev rojstni dan«. Njuno delo verjetno ne bo doseglo posebnega literarnega ugleda, saj je v svoji satirčnosti vse preveč naivno, hoteno kome- dijsko, tendenčno in vendar previdno omejeno na eno samo slabost sodobne poljske družbe — na birokracijo. Je pa odskoč dovolj učinkovito in lahko uprizorljivo, da bodo po njem z veseljem posegli naši amaterski odri kot po prijetni komedijski osvoboditvi repertoarja.

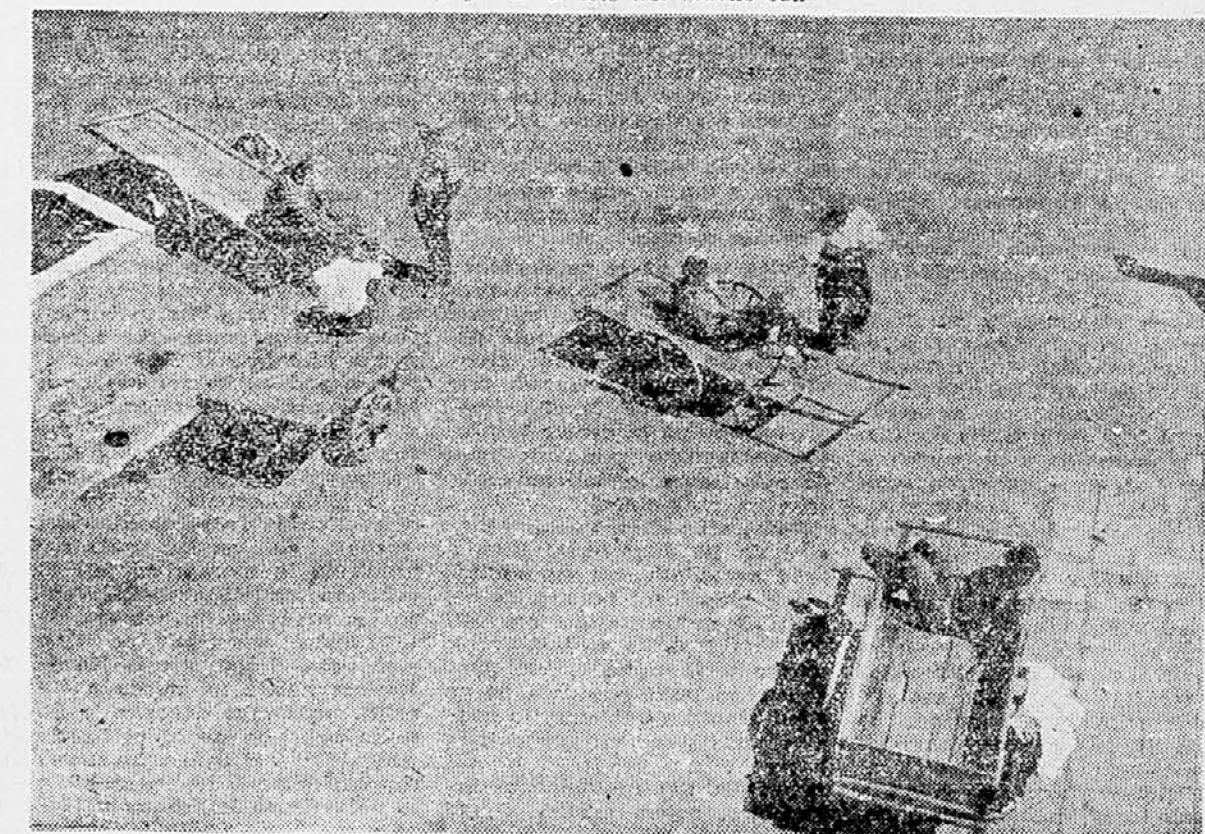
Naši v mednarodni scenografiji

V okviru Mednarodnega gledali- škega inštituta ITI oziroma v za- napisal Jean Cocteau. Pobudo za izdajo briselske založbe Elsvier je izšla obširna in bogata ilustrir- na knjiga v francosčini z naslo- vom »Gledališka inscenacija po svetu od leta 1935 dalje«. Knjiga so uredili ugledni gledališki stro-

Uspeh ljubljanskih lutkarjev v Bukarešti

Mestno lutkovno gledališče iz Ljubljane se je udeležilo mednarodnega festivala lu- tkovnih gledališč, ki je bil v okviru VI. kongresa mednaro- dne zveze lutkovnih in mario- netnih gledališč v Bukarešti. Na kongresu so podelili naslov častnih članov te mednarodne organizacije slovenskima lu- tkarjema Milanu Klemenčiču in Vlacu Skrušnjaju za zasluge, ki sta jih imela za razvoj lu- tkovnih gledališč.

Na festivalu so ljubljanski lutkarji izvajali »Zvezdico za- spanko« in dosegli lep uspeh. Čeprav predstave pri podelitvi nagrad niso upoštevali (prejeli sta jih lutkovni gledališči iz Varšave in Bukarešte), jo oce- njujejo kot eno najboljših uspešnih predstav na festivalu. Mestno lutkovno gledališče je prejelo »Zvezdico zaspanko« v inozem- stvih.

Lojze Campa: Opoldansko sonce

V kinu nam kažejo

Ne išči Vande Kos

Naslov filma je pravzaprav »Išči Vando Kos«. A ne ta- ko, kot so jo iskali scenarist- ka, režiser in igralci. Namesto na puljske festival spada film med užalostene ostale.

Beseda o scenariju: kakšna je bila ideja Frída Filipovića? Zanimiva, prav gotovo. Osa- mela sestra bi rada razkrila tajno smrti svojega brata v nemškem taborišču. Vendar, ne pozabimo: ideja je mnogo (film živi od originalnih, zanimivih idej), ni pa vse. Film z dobro idejo in slabo realizacijo je neslan kruh. In še to: avtor mora natanko poznati glavno cesto: stranskih poti ni. Drugih enakovrednih motivov z razblinjeno osnovo. »Poišči Vando Kos« bi lahko bil film, ki bi pokazal tragedijo osam- ljenosti, osebno tragedijo se- stre, ki ji razjasnijo bratove smrti pomeni edini preostali življenjski impulz. Če pogle- damo drugam: lahko bi bila ta tragedija mlade deklice, zdaj znane pianistke, ki je neza- vedno izdala ljubljenega člo- veka. Saj mogočno zvenijo akordi te poltroške ljubezni v svojem tragičnem finalu. Ali bi ne bili oboje alternativni sku- paj film z izredno, prioriteto dramatično silo? Film o člo- veku in zanj? Komorna film- ska drama o problemu dejanj- ske, moralne krivde?

Kaj »a vidimo? Kriminalna zgodba? Saj se to ni, preveč je anemična. Igralka Olga Bo- zanić se v stilu špijonke zače- ne na lov. Spozna slikarja Lu- ko in ljubezen (bolje flirt) je- tu. Takoj je pozabljena straš- na izguba. Zdaj sta že dva, ki v detektivski vmeši begata po mestu in nazadnje najdejo sled: novinarja, ki skupaj s to- variši iz komiteja zakriva re- seso. V tem namreč pre- variši iz komiteja zakriva- zbljeni in izgubljeni resnici a- izdajstvu (ki ni bilo izdajstvo, saj krivec ni sodil zavestno) naj bi do vrha prikopal spe- humanizmu. Le kakšnemu ne- ki, če isti novinar naredi iz Vande heroja, prostitutko, ke- ne ve, če se lahko zaupa tak- mu človeku, kot je Olga, »ki- nosti visoke desetcentimetre- pete«!!! Konec je malodram- ski, novinar se smeja. Glo- in Luka sta obeta, pred le- dalcem očmi pa se zama- babilonski stolp filmske izra- ne govorice, ki ima v tem fil- mu svojstvo mešunice.

Olge Spiridonoviće, Za- ana Rista, »in iz tega Lau- renčiča je slab«. Težko je na- stiti resnico, zatojati je ni- mogoče. Mala Marija Ema- nuel je zaigrala sveže in pri- kupno.

Režiser, Zil' Mitrović (tako- tober režiser) je prenesel na- platno scenarij z večjimi vred. Dialog pa nima sočasnosti, brezčrtnost je. Film je anemi- na kriminalka, ki so jo opeha- rili za tempo. Ni psihološka drama. »ar bi lahko bil le- zalaj so se rojenice tako soli- darno zarotile proti njemu? Ideja je bila lepa in tragode- na«.

Belo pero

O ameriškem barvnem fil- mu v cinemascope tehniki s- klasično western temo ne bi mogli navesti veliko takih last- nosti, ki bi ga razlikovale od ostalih filmov tega žanra. Si- rokko platno je omogočilo re- žiserju Robertu Webbu lepe pa- noramske pesnetke, ki pa tudi za naše občinstvo niso več po- sebna novost. Solidna igralska ekipa je lepo oblikovala nekaj kadrov, celotna raven igrals- kih sil še nekaj več, razen atmosfere velemestnih bežnje, orientalskih ulic in mednarodnih hotelov: ne- ko hlepenje po dojetju skrivnih niti, ki se pletajo pod nezavestni- mi človeškimi usodami, iskanje od- govora na vprašanja, ki si jih pisatelj ne ni stavil v določeni obliki, ki na ta po vseh izkuš- njah in spoznavah notranje vne- mirjalo. To so skrite vzmeti Sto- vičkove napete, skoraj nekam senzacionalistične proze, ki se je izmaknila problematiki sedanjosti in stvarnega okolja, da se vsa razvija v bizarnem, tujem, nenav- nadnem in vendar pretežno finge- skem. Knjigo je opretil in ilu- striral Franc Simonović.

B. B.

Beogradska opera v Weisbadnu

Med vrhunce majskega festi- vala v Wiesbadnu je spadalo gostovanje beogradske Opere, ki je gostovala s tremi pred- stavami in sicer z Borodinovo opero »Knez Igor«, Janáčkov- o »Katja Kabanova« in z baletom »Vrag na vasi«. Vse predstave so bile že pred te- dni razprodane. Publika je s- prisrčnimi aplavzi nagradila dirigenta Oskarja Danona in godana Babića, režiser- Branka Gavella in Milana Sah- lića ter pevce Valerija Hey- balova, Dušana Popovića in Zarka Cvečeta.

S. G.

Zakaj ni dovolj radenske mineralne vode

V Mariboru, Ptuj in v drugih krajih Slovenije zahtevajo potrošniki mineralno vodo in razne brezalkoholne pijače. Trgovci in gostinci jim v večini primerov ne morejo ustreči, ker je povpraševanje po radenski mineralni vodi vedno večje. Mariborsko trgovsko podjetje »Koloniale« bi lahko razpelo letno najmanj milijon steklenic več kot doslej, vendar ne more dobiti zadostnih količin pri slovenskem podjetju v Radencih. Nezadovoljstvo potrošnikov zaradi tega se kaže na zborih volivcev, sestankih Socijalistične zveze, konferencah Rdečega križa, se-

stankih Turističnih društev in drugih organizacij. Potrebe in zahteve po radenski mineralni vodi so izredno velike ter je težko ustreči vsem. Večina območij v naši državi je sploh ne more dobiti. Letošnja proizvodnja v slovenskem podjetju v Radencih je 16 milijonov steklenic, medtem ko je bilo pri sklepanju pogodb za letošnje prodajo samo pri dosedanjih odjemalcih javnih potreb za 32 milijonov steklenic. Podjetje v Radencih je od leta 1950 do danes povdvojilo proizvodnjo radenske mineralne vode. Z istimi napravami pa so v stari Jugosla-

viji načrpal največ sedem milijonov steklenic letno. V Radencih imajo zadostne količine mineralne vode, vendar nimajo naprav in tehničnih možnosti, da bi to naravno bogastvo racionalno izrabili. Za naše gospodarstvo je to velika škoda, saj po eni strani ostanejo neizkoriščene velike količine vode, po drugi strani pa je prizadet potrošnik, ki zahteva vedno več mineralne vode. Če skoraj tretje leto s podjetjem prizadeva, da bi z rekonstrukcijo obrata v Borčevem povečalo proizvodnjo mineralne vode, vendar doslej ta pametna in gospodarsko ute-

Debeli rtič z morjem v ozadju. Tu je med drugim znano Gradisovo letovišče, okrog bele stavbe levo na sliki pa ureja glavni odbor Rdečega križa otroško okrevališče za vso Slovenijo.

Strokovno izpopolnjevanje

Ob ustanovitvi podružnice Društva socialnih delavcev za goriški okraj

Posledice, ki sta jih zapustili na Goriškem dve svetovni vojni so tako močne, da je goriški okraj v posebnem položaju pri reševanju socialnih problemov. Razen številnih civilnih vojni invalidov je v okraju 5332 vojni invalidov in 293 mladeničev.

jih je imela družba v preteklem letu za vse oblike podpor, so znašali 815 milijonov din, obične pa so za namene izdajale lani 226 milijonov dinarjev.

Skrb, ki jo so jo vložile občine pri reševanju socialnih problemov, je potekala v tipičnih oblikah socialne pomoči, to je v dajanju socialnih podpor, ne pa tudi v smeri preventivne dejavnosti. Zato so na nedavnem ustanovnem obnem zboru Društva socialnih delavcev Slovenije, podružnica Gorica, posvetili največ pozornost preventivni socialni službi. Da bi ta pri reševanju socialnih problemov prišla najbolj do izraza, so sklenili, da bo od 12. do 20. junija v Tolminu poseben tečaj za strokovno izpopolnjevanje uslužbencev občinskih ljudskih odborov, ki so zaposleni na področju socialnega varstva. Na tečaju bodo predavali tudi predavatelji Sole za socialne delavce v Ljubljani. Na ustanovnem obnem zboru so se zavzemali, da bi postopoma ustanovili podružnice socialnih delavcev tudi v Idriji in Tolminu, pozneje pa še v Ajdovščini. Prizadevali si bodo tudi, da bodo vsa podjetja dobila socialnega delavca. Zadržaj pa naj bi imelo društvo svoje podružnice po občinskih svojih poverjenike, ki bodo pomagali pri reševanju obsežne problematike socialnega varstva.

Te dni so prvič zakurili v novi pekarini, ki so jo zgradili v rekordnem času ob Ločenski cesti v Novem mestu za potrebe graditeljev avto ceste. Pekarna ima krošno peč, njena zmogljivost pa je okoli 10 ton kruha dnevno. Zgradilo jo je SGP PIONIR. — Na sliki: pekarija pred dograditvijo. — Foto: (r)

Lepo so praznovali

Prebivalci Starega trga in okolice v Poljanski dolini ob Kolpi so letošnji krajevni praznik 1. junij proslavili nadvse svečano. Mimo domačinov so se udeležili glavne proslave 1. junija tudi številni gostje iz ostalih krajev črnomajške občine, zlasti iz Črnomlje gasilci in drugi iz sosednje Hrvaške ter stari borci in aktivisti. Proslave so se med ostalimi udeležili ljudska poslanca Niko Belopavlovič in Niko Šilih, predstavniki občinskega LO Črnomelj, okrajnega in občinskega komiteja ZKS, sekretar občinskega komiteja ZKH Vrbovsko in drugi. Pri kulturnem sporedu je sodelovala šolska mladina, godba na pihala iz Črnomlja, domači tam-

buraši in moški oktet iz Črnomlja. Tudi Poljanska dolina je dosegla po vojni lep napredek. Ze pred leti je bila končana obnova med vojni uničenih vasi. Polovico doline že oskrbuje z zdravno pitno vodo po vojni dograjen vodovod, z elektrifikacijo vasi pa bodo letos končali. Tako svečanega in množičnega praznovanja v Starem trgu ob Kolpi še ni bilo.

Smrtna prometna nesreča
Ljubljana, dne 5. junija. Okoli 14.30 ure se je na železniškem prelazu v Trati pri Sentvidu pripetila huda prometna nesreča, ki je terjala življenje 22-letnega Lovrenca Bozovičarja iz vasi Gabrije pri Dobravi. Ta se je ob tej uri vračal s kolesom iz podjetja Toplovod, kjer je zaposlen, proti domu, to je v smeri Celovške ceste. Ko se je približal prelazu, mu je sodelavec, ki je vozil skupaj z njim, (P. M.), zavpil, naj počaka pred progo, ker prihaja iz Sentvida proti Ljubljani vlak. Bozovičar opozorila ni upošteval, temveč je še bolj pritiskal na gonilnik, ker je bil prepričan, da bo železniško progo prečkal pred prihodom vlaka. Ta neprevidnost pa je bila zanj usodna.

Zanimivo predavanje v Želimljah

Uprava osnovne šole v Želimljah je nedavno sklicala roditeljski sestanek, na katerega so povabili tudi strokovnega učitelja šole za defektno mladino v Ljubljani, Jakob Meška. Pred razpravo o prečilih vprašanih vzgoje mladine je govoril tudi Meško zbranim materam in očetom o lastnostih otrok in izbiri poklicev po končani osnovni šoli. Starši otrok, ki so povsem napolnili razred, so z velikim zanimanjem spremljali njegovo izvajanje. Tovariš Meško je zelo nazorno prikazal lastnosti šolskega otroka in vzbudil veliko zanimanje pri materah.

Ob tem predavanju lahko ugotovljamo, da so taka in podobna predavanja za kmečke starše zelo zanimiva pa tudi koristna in poučna. Prav gotovo si takih in podobnih predavanj želijo stariši otrok na podeželju čim več.

M. S.

Bokalce

Te dni je obiskal oskrbovance Doma onemoglih na Bokalcih pionirski zbor iz Dravlj in jim priredil lep koncert. Nastopili so tudi recitatorji, in harmonikarji, ki so prav tako lepo izvedli svoj program. Nedvomno gre največ zaslug za uspešen nastop vzgojiteljem, ki pridno skrbijo za vzgojo naše mladine. Oskrbovanci se nastopajočim za njihov obisk najlepše zahvaljujejo z upanjem, da jih bodo še kdaj obiskali.

C. t. č.

Lojze Cvetežnik šestdesetletnik

Danes pred šestdesetimi leti se je rodil v Avčah pri Gorici Lojze Cvetežnik. Ko so Primorsko okupirali Italijani, se je kot zavezanec Slovenec zatekel v Ljubljano. — Službo je dobil pri varnostni straži, kjer je po ustanovitvi konje, kot velik prijatelj konj, na sebi primerno mesto. Med okupacijo je bil povezan z Osvobodilno fronto. Takoj po osvoboditvi se je vključil kot predavatelj v komunistički klub Ljubljana, kjer aktivno sodeluje še danes. Vsakega prijatelja in znani mu je legemu ljubitelju iskrene čestitke.

VELIK POŽAR V ŠKOFLJICI

V sredo okoli 23. ure je izbruhnil požar v obratih podjetja LTP v Škofljici. Goreti je začelo v leseni lopi, dolgi 60 m, kjer je bilo skladišče rezanega lesa, potrošnega materiala, remonta delavnice, garderoba in drugi prostori. Ogenj se je naglo širil na vse strani in je grozil, da se bo razširil na žago in zunanje skladišče lesa. Prvo pomoč posredovanju poklicnih gasilcev in prostovoljnih gasilcev z okolice, delavcev in dru-

Prisrčna proslava 4. junija v Šiški

V sredo zvečer je bila v dvorani Doma Partizana v Zg. Šiški prisrčna slovesnost, na kateri so izročili najbolj pozitivnovalnim krvojadalcem v občini zlate in srebrne značke. Razdelili so štiri zlate značke ter 58 srebrnih, vsakdo je dobil tudi posebno izkaznico. Odlikovancem, katerih vsak je dobil tudi šopek nageljnov, so za tem čestitali zastopniki glavnega odbora RK, zastopnik Okrajnega odbora RK, predstavnik Zavoda za transfuzijo in zastopnik Društva upokojencev. Orkester Glasbene šole je priredil v čast odlikovancem lep koncert. Proslava, ki jo je organiziral Občinski odbor RK v Šiški, je bila prav prisrčna in so krvojadalci odhajali z nje z zadovoljenjem, da jim je družba hvala za njihovo humano dejanje. C. K.

Oskrbovalni center v Rožni dolini

Trgovine, ki so nenačrtno poseljene po spodnjem delu Rožne doline, že dolgo več ne ustrezajo zahtevam Rožnodolčanov, zato je pred nekaj meseci prijetno preseljena v eno graditve modernega oskrbovalnega centra v središču Rožne doline. Gradnja naj bi bila skupna. Trgovsko podjetje »Hrana«, Občina Vič in družbene organizacije v Rožni dolini. Ker bo izgraditev tega centra ustregla premnogim starim željam Rožnodolčanov, smo se pozanimali, kdaj kaže, da bo prvi otrok prišel po mleko na vogal VI. IX. in XI. ceste, prva gospodinja kupila meso v novi stavbi in kdaj se bo začelo iz preproste trgovine. Načrti so v delu, kmalu bo rešeno še vprašanje zemljišča in kreditov, naslednje pomlad pa bodo že zrasli temelji modernega oskrbovalnega centra.

Ljubljanska Opera pri brigadirjih

Odbor sindikalne podružnice Ljubljanske opere namerava v začetku julija prirediti operno predstavo za brigadirje na avtomobilski cesti Bratstva in enotnosti. Na predstavi, ki bo seveda na prostem, verjetno kje v bližini Otočca, bodo predvajali Smetanovo »Prodanca nevesto«. To bo prvo gostovanje kakšnega opernega ansambla pri brigadirjih.

Koncert opernih arij

V nedeljo, 8. junija dopoldne, bo v opernem gledališču zanimiva glasbena matineja, na kateri bodo operni solisti peli vsto najbolj popularnih opernih arij. Ob spremljavi opernega orkestra, ki ga bo vodil Samo Hubad, bo nastopila vrsta opernih prvakov, in ko tenorista Attilja Planinšek in Janez Lipušček, sopranistka Vilma Bukovčeva, Vanda Gerlovičeva, Nada Vidmarjeva in Hilda Rulova, baritonist Marcel Otčevski in basista Fridek Lupša ter Danilo Merlak. Sproder bo obsegal arije in duete iz oper: Aida, Manon, Turandot, Faust, Rigoleto, Evgenij Onegin in Tosca. V nekaterih točkah bo sodeloval tudi operni zbor, orkester pa bo zalgal dve uverturi.

Razstavi ob VI. festivalu

V okviru VI. ljubljanskega festivala bodo tudi otvorili dve razstavi. V Narodni in univerzitetni knjižnici bo razstava »400 let Slovenskega koledarja«, s katero bodo zaleli večino važnejšega gradiva s tega področja. Istočasno pa bo v Narodnem muzeju razstava »Turški vpadi na slovenska tla«, ki bo nazorno ilustrirala eno izmed najbolj burnih obdobjev v slovenski zgodovini. Obe razstavi bodo odprli na dan otvoritve ljubljanskega VI. festivala, 28. junija.

Svet se je sestel zaradi nove uredbe o reguliranju odnosov pri odkupu in prodaji

Po določilih nove uredbe bodo odkupovalce izključno izmetijske zadruge poslovna zveza bo upravljala le posredniške posle za zbiranje in bo imela pravico do minimalne provizije. Uredba govori tudi o organiziranju preskrbovalnega podjetja, o trgovini na debelo in o tranzitni trgovini. Treba bo določiti podjetje, ki bo na področju ljubljanskega okraja oskrbovalo trg s kmetijskimi pridelki (predvsem s sadjem in zelenjavo). Oskrbovalno podjetje lahko določi okraj ali pa občina. Za naš okraj pride v poštev samo podjetje Sadje — zelenjava, ki naj bi preskrbovalo v prvi vrsti Ljubljano, lahko pa posluje na območju vse države. Svet je nato razpravljal o organizaciji pregleda in nadzorstva cen na tržišču in za primer obravnavanja menjavanja cen govejega in svinjskega mesa. Za ustalitev cen bodo imeli ljudski odbori pravico določiti najvišjo možno ceno za tista živila, ki imajo na njihovem področju važno vlogo v prehrani. Na dnevnem redu je bila razdelitev sredstev za različne namene, kot na primer za graditve preskrbovalnih centrov, za nabavo kamionov, hladilnikov in podobno. Svetu je bilo predloženih nekaj načrtov trgovskih poslovalnic, garaž in skladišč. Nove poslovalnice naj bi bile velike, ker bi le tako ustrezale zahtevam sodobne trgovine. Zato je svet odklonil načrte majhnih prodajalnih na robu naselij. V zadnji točki dnevnega reda je svet reševal prošnje in pritožbe trgovskih podjetij.

Vprašanja in odgovori

VPRASANJE: Po upokojitvi se nameravam za družino preseliti iz kraja, kjer delate. Ali vam bo podjelo dolžno povrniti selitvene stroške?

ODGOVOR: Glede na predpis 228. čl. zakona o delovnih razmerjih, po katerem gospodarska organizacija lahko plača svojemu upokojenemu delavcu odzračno družini umrlega delavca stroške za preselitev, vam bo gospodarska organizacija plačala selitvene stroške le v primeru, če je to predvideno v tarifnem pravilniku gospodarske organizacije in ob pogojih, določenih za tako plačilo.

J. J. Ankarani
Vprašanje: Zaradi malega kmetijskega posestva nisem prejemal otroškega dodatka S pogodbo ste to posestvo darovali skupnemu ljudskemu premoženju. Od kdaj dalje boste upravičeni do otroškega dodatka?

ODGOVOR: Po 1. čl. spremenjenega 40. čl. uredbe o otroškem dodatku se sprememba gmožnega stanja upravičenca otroškega dodatka, nastala zato, ker je prenesel posestvo ali njegov del neodplačno v družbeno last, upošteva od prvega dne prihodnjega meseca, ko je bila nastala sprememba vpisana v zemljiško knjigo. Glede na navedeni predpis boste torej pridobili pravico do dodatka šele od prvega dne naslednjega meseca, ko se bo na podlagi darilne pogodbe vpisala lastninska pravica na posestvo v zemljiško knjigo na splošno ljudsko premoženje.

P. S. Lj.
Vprašanje: Vaš zakon je bil razvezan iz obojestranske krivde. Ali ste po Vašem bivšem možu, ki je umrl letos, upravičeni do družinske pokojnine?

ODGOVOR: Po 121. čl. novega zakona o pokojninskem zavarovanju ima sicer tudi bivši zavarovavec zakonno pravico do družinske pokojnine ob enakih pogojih, kot če zakon ne bi bil razvezan, vendar pa le ob nastopu dveh pogojev, t. j. da je bil zakon razvezan brez njegove krivde in da mu je bila prisojena preživnina. Ker pa ta dva pogoja v Vašem primeru nista podana, tudi nimate pravice do družinske pokojnine po vašem bivšem možu.

B. Z.
Vprašanje: Ali je po novem zakonu o dedovanju še veljavna ustna oporoka?

ODGOVOR: Po 78. čl. zakona o dedovanju je ustna oporoka veljavna le tedaj, če oporočitelj zaradi izrednih razmer ne more napraviti pisne oporoke in ta ustna oporoka neha veljati, ko preteče 30 dni od prenehanja izrednih razmer, v katerih je bila napravljena.

Debeli rtič z morjem v ozadju. Tu je med drugim znano Gradisovo letovišče, okrog bele stavbe levo na sliki pa ureja glavni odbor Rdečega križa otroško okrevališče za vso Slovenijo.

»Marjan« pri Kopru

Iz dela Turistično-olepševalnega društva

Občnega zbora Turistično-olepševalnega društva Koper se je žal udeležilo le 40 tovaršev, čeprav ima društvo okrog 350 članov in čeprav so razposlali okrog 500 vabil. Iz poročila in razprave je bilo razvidno, da si društvo prizadeva, da dobi Koper z okolico vse lepši turistični videz. Seveda naletava pri tem tudi na nepremostljive težave, kajti vedno znova gre za zadeve, predvsem komunalnega pomena (kanalizacija, tlakovanje itd.), katerih izvedba bi terjala veliko denarja.

Med načrti, ki bodo sčasoma gotovo uresničeni, naj omenimo načrt, po katerem se bo grčevnati prostor med Smedelovo in gostilno »Na obali« (Zusterna), nad cesto Skocjan—Izola, po zgledu splitskega »Marjana« spremenil v krasen park. Pri izdelavi načrta so v komisiji Društva sodelovali vrtnarski strokovnjaki iz Splita. Dalje bo društvo nadaljevalo napore, da se asfaltirala obmorska pot med Koprom in Izolo, uredi novo kopališče pri gostilni »Na obali« in istotam primeren prostor za postavljanje šotorov.

Posebno opazno so spremembe, do katerih je prišlo v zadnjih letih v Kopru in okolici v urejanju parkov. Vse sicer še ni tako, kot bi naj bilo, in prav zato je občni zbor ogorčeno obsodil ravnanje otrok, pa tudi nekaterih odraslih, ki uničujejo dragocene nasade in lomijo mlada, tudi komaj vsajena drevesca. Po približni oceni Zavoda

komunalne dejavnosti znaša letna škoda najmanj 2 milijonov dinarjev. Nič tudega, da se je občni zbor zavzel za najstrožje ukrepe.

Enako ogorčeno so člani društva na občnem zboru nastopili proti koprskim fantinom, ki z zračnimi puškami streljajo na ptice. Starši kot prvi, šola, Društvo prijateljev mladine, taboriška organizacija in drugi bodo morali začeti resno dosledno borbo proti vsem takim negativnim pojavom, ki pričajo samo o popolnem pomanjkanju ne le turistične kulture, temveč kulture sploh.

Občni zbor se je končal z izvolitvijo novih organov in podelitvijo častnega znaka dosedanjemu blaginiku društva Herkoku za njegove zasluge na področju turistične dejavnosti. Znak mu je v imenu Turistične zveze Slovenije izročil njen zastopnik Taler. F. M.

Pred nedavnim so začeli v poslopju Univerze v Ljubljani obnavljati centralno napeljavo, verjetno se iz leta 1932, ko so Univerzo zgradili. Najprej so z varilnimi aparati delali »Tuplove« razrezali kotel v kurilnici in odstranili vse cevi v zgradbi, ko so pa danes nadaljevali z odstranjevanjem grelcev v veliki zborniški dvorani, so bili nemalo presenečeni, ko so se izpod poda prikolatili naboji za puške. Prav tako so se temu čudili študente, ki so se zbrali okrog nabojke, še posebej pa, ko so delavci potegnili na dan puško in 4 avstrijske pištole, oziroma revolverje z bobenčkom.

Poleg tega so našli še nekaj drugega streliva. Kaže, da je orožje iz časov med obema vojnama, oziroma iz leta 1914. — Na sliki: vladni delavci, ki je odkril strelivo in staro orožje v zborniški dvorani. V. R.

V. R.

KUPON

ZA PRAVNO POSVETOVANJE SP - ODGOVORI NA VPRAŠANJA

Kriza — začetek vzpona?

Povsod po Sloveniji, posebno pa seveda v Ljubljani — razočaranje. Neuspeh obeh ljubljanskih ekip v tekmah z Beogradom in Crveno zvezdo je močnejše odjeknil, kakor bi bilo morda potrebno, čeprav so letošnji rezultati obeh ljubljanskih ekip vendar zaskrbljivi. Kriza po velikem vzponu pa je pravzaprav povsem naraven pojav. Treba jo je samo zavreči in paziti, da škoda ni prevelika.

Prezgodaj je namreč adaj, po prvi četrtini prvenstva, že dvigovati tega ali onega na prestol, drugemu pa jemati vse možnosti, da doseže uspeh. Seveda je pomembna vsaka tekma, vsaka točka in vsak koš, toda končni plasma je po tradiciji zmeraj odločen šele v finalu.

Ljubljanci so pravzaprav lahko zadovoljni. Kolikor so bili morda lani zares premočni v ligi in bi jih to lahko celo uspevalo, je tako bojazan letos povsem odveč. Beograd — že pred leti jugoslovansko košarkarsko središče — se je to pomlad izredno okrepil. In kar je najbolj presenetljivo: Beograd sedaj nima samo enega ali dveh odličnih moštvo, marveč celo tri. Prav ta krajevna rivaliteta pa je mnogo prispevala k temu ponovnemu vzponu. Pustimo pri tem se ob strani, kaj je posamezna moštva povzpelo za stopnico više. Ali pozitivnost in enovitost igralcev (Beograd) dotok "asov" iz drugih klubov (Crvena zvezda) ali pa oboje (Partizan), ker so te značilnosti, vendarle v vseh klubih prepletajo, čeprav bolj ali manj izrazito. Zadržavljivo se z eno samo ugotovitvijo: v glavnem mestu so zrasli pravokom odlični nastopniki z nespornimi kvaliteta, katerim bi bilo treba postreči z zares izbornimi igro, če bodo Ljubljanci hoteli odbržati primat.

In ponovimo še to: že od nekdanj velja v športu pravilo, da je neprimerno težje braniti naslov, kakor pa ga osvojiti. Lani sta bila Olympia in Ljubljana med lovci, letos pa sta divjačina.

Kaj je treba torej ukreniti v takem položaju? S silo, nervo — in paniko ni moč opraviti ničesar. Tekem se je treba lotovati skrajno načrtno. Dvakrat tehtneje kakor običajno premisliti taktični načrt in igrati s podvojeno poštvovalnostjo. Seveda sodi v to okvir tudi večja disciplina igralcev, več samopremagovanja, več ljubezni do kluba. Z medsebojnimi občutki, s prakso, da je tega kriv ta ali oni, se ne da popraviti ničesar. Prav nasprotno! Prepričani med igralci postaja vse večji, tovarštva in raz-

zumevanja ni več in namesto navzgor, pelje pot še dalje navzdol.

Kriza, v katero sta zašla tako Olympia kakor tudi Ljubljana (študentje se v Beogradu nikakor niso znašli, Ljubljana pa je po dveh sezonah zabeležila prvi poraz na domačem igrišču) je šele lahko najboljša merilo za kvaliteto in moč obeh ekip. Lahko je slaviti zmage in igrati, kadar uspehi vlivajo zmeraj nove sile. Mnogo težje — in to zmeraj — zares samo pravi moštvi in športniki — pa je prebrzditi krizo in ohraniti mirno kri (Dermastial) tudi v dneh neuspehov.

Po petih kolih tekmovalja v zvezni košarkarski ligi v slovenskem taboru torej ni prevelikega optimizma. Praktično pa vendar ni vse tako črno kakor se zdi na prvi pogled. Vodeča Crvena zvezda je igrala doslej vse tekme v Beogradu, Olympia pa je že trikrat gostovala na tujem. Če bo ugodno rešen zadarski protest, je ob morebitni zmagi študentov v ponovnem srečanju naskok Beograščanov že ar neznan.

Neogibno in nujno pa je, da obe slovenski ekipi skušata čimprej okrepiti svoje najšibkejšje točke. Olympia šepa predvsem zaradi slabe obrambe, Ljubljani pa nikakor ne bi škodovalo več prizadevanj in borbenosti.

Ali bo šesto kolo (Olympia : Lokomotiva, Jugomontaza : Ljubljana) že prineslo preobrat?

Ko so moški že sredi bojev, pa bodo šle v vrvež pod zvezne koše zdaj tudi ženske. Na novsadske kvalifikacijskem turnirju sta si pridobili pravico do nastopa v osemčlanski ligi še Ljubljanska Olympia in NSK (Novi sad). Spisek ostalih udeležencev je tak: Crvena zvezda in Radnički iz Beograda, Proleter iz Zrenjanina, Lokomotiva iz Zagreba, Split in mariborski Branik. Po letošnji formi sodeč imata slovenski vrsti možnosti za plasma v sredini lestvice. In to bi bil za začetek že odlični uspeh.

Prvo tekmo na svetovnem nogometnem prvenstvu na Svedskem bo jugoslovanska reprezentanca odigrala v nedeljo v Vasterasu proti Škotski.

Vse je v tej tekmi še odprto. Celo barva dresov, v katerih bosta pritekli ekipi na igrišče. Škoti in Jugoslovani imajo namreč običajno modre majice in bele hlače. Nismo še zvedeli, kdo bo za to tekmo moral zamenjati dres.

Edino, na kar bi se v napovedih lahko naslanjali, so doseženi medsebojni rezultati. Pri tem so Škoti uspešnejši, saj so igrali leta 1955 z nami v Beogradu 2 : 2, leto pozneje pa so nas v Glasgowu premagali 2 : 0.

Letos je Škotska izgubila z Anglijo 0 : 4, igrala neodločeno z Madžari 1 : 1 in premagala v nedeljo Poljsko 2 : 1. Proti prvima nasprotnikoma so naši dosežili prav obratne izide: 0 : 2 z Madžari in 5 : 0 z Angličani.

Nič ne vemo torej takega, da bi računali kolikor toliko zanesljivo. Le kaj bo prinesla ta nedelja?

SPORTNA DEJAVNOST NASIH JADRALNIH LETALCEV

Malo je takih junakov

Ze takoj po otvoritvi letnišnje jadralske sezone so člani ljubljanske Aerokluba minuli mesec zabeležili v vrsti dosedanjih športnih dosežkov še nekaj lepil uspehov svojih jadralscev: športni piloti Franc Januš, Lado Anzelec in Ciril Križnar so namreč na enosedelnih jadralskih letalih tipa »Weibes« opravili prelete, kakršnih jih je doslej napravilo le malo slovenskih jadralscev.

Jadralski piloti Januš in A-

zlec sta 24. maja sredi dopoldneva vzletela z ljubljanskega letališča z namenom, da v jadralskih letalih preletita tako imenovani 300-kilometrski trikotnik — prelet, ki je eden od najtežjih in najnevarnejših pogojev za dosega jadralskega zlatega C izpita. Vremenski pogoji so jima bili splošno tako naklonjeni, da je prvi od njiju — Franc Januš — s svojim jadralskim letalom dosegel Zagreb, ga preletel, nato pa obrnil proti Mariboru, ga tudi dosegel in preletel in odjadralski nato še do Celja; tam pa se je zaradi poslabšanja vremena moral spustiti na letališče. Tudi Lado Anzelec je do Zagreba uspešno prijadralski in nato obrnil nazaj proti Stajerski, pristati pa je moral prav tako zaradi slabšega vremena na letališču v Ptujju.

Januš in Anzelec pogoja za zlati C tokrat nista dosegla (ker »trikotnik« nista zaključila tam, kjer sta vzletela — v Ljubljani), kljub temu pa pomeni njun prelet zelo lep jadralski dosežek, saj je Januš preletel pri tem kar 250 kilometrov zračne poti in bil v zraku polnih 7 ur. Anzelec pa je pristal po štiri in pol urnem jadralski in preletel bilzu 200 kilometrov.

Se lepši jadralski uspeh od omenjenih dveh pa je prav tako minuli mesec dosegel športni pilot Ciril Križnar. Vzletel je z ljubljanskega letališča z namenom, opraviti 300-kilometrski dolžinski prelet — tudi eden od pogojev za jadralski zlati C izpit — pri čemer bi z jadralskim letalom moral doseči tudi višino 3000 metrov. Po sedem ur trajajočem jadralski je Križnar prelet uspel: pristal je v 332 kilometrov oddaljenem Osijeku in s tem dosegel pogoj za zlati C. Njegov športni uspeh je še toliko ikopomembnejši zato, ker je mladi Križnar naš prvi jadralski, ki mu je ta pogoj uspelo doseči po vzletu s katerega od slovenskih letališč. Sp-

Jugoslovanska jadralska reprezentanca je včeraj odpotovala v Weszno na Poljskem, kjer se bo od 15. do 19. t. m. udeležila VII. svetovnega prvenstva v jadralski. Ekipo sestavljajo naši znani jadralski Saradič, Komar, Vasa Stanovnik in Rajn.

V NEKAJ VRSTAH

TEKMOVANJE ZA EVROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Na zasedanju kongresa evropske nogometne unije v Stockholmu so sprejeli sklep, da bodo razen tekmovalja za pokal evropskih nogometnih prvakov uvedli še posebno tekmovalje za evropsko prvenstvo v nogometu z udeležbo prijavljenih državnih reprezentanc. Pristanek za sodelovanje v tej konkurenci so že dali zastopniki Jugoslavije, Francije, Grčije, Bolgarije, Norveške, Avstrije, Vzhodne Nemčije, SZ, Romunije, Madžarske, CSR, Poljske, Danske, Španije, Portugalske, Turčije in svobodne Irske.

Turnir se bo začel v začetku avgusta. V soboto in nedeljo zvečer bo v Mariboru na malem stadionu v ljudskem vrta, v primeru slabšega vremena pa v dvorani kina Udrnik, prvenstvo Slovenije v boks. Doslej so prijavila udeležbo na-

stavejšči (L) 542 cm, 4x100 m 6. Celje, 2. Ljubljana, 3. Graz. Ob času poročanja tekmovalja se ni zaključeno, vendar bo skoraj gotovo zmagalo Celje.

Janvid Hrovat

SPORT V KRATKEM

Na mednarodnem padalskem tekmovalju v Romuniji so naši padalci v močni konkurenci z Bolgari in Romunji med moškimi zasedli drugo mesto za Bolgari (2591,36 : 2559,49), medtem ko je med posamezniki zasedel prvo mesto Bolgar Vraščev (888,03) pred jugoslovanskim prvakom Damjanovićem (861,48). V ženski konkurenci je za zdaj najboljša Romunija (1675,08) pred Bolgarijo (1637,25) in Jugoslavijo (1347,93). Najboljša kot posameznica je Romunka, medtem ko so Jugoslovanke močnejše zaostale.

Rokometa reprezentanca Budimpeste je v Beogradu premagala izbrano moštvo Beograda 13:12 (7:3). Enaka reprezentanca Pankeva je došla tekmo e poljskim roketaši iz Katowic z 19:15 (6:4).

Priprave za mednarodni turnir v Portorizu je mizlično tečejo in večina igralcev je že potrdila udeležbo na turnirju. Ni še znano samo, ali bodo prispele Reshevsky (ZDA), Cardoso (Filipini) in madžarski begunc Benkó. V Portorizu pripravljajo vse potrebno za ta dogodek, predvsem pa prostore v Narodnem domu, kjer bo središče vsega ne samo za igralce, marveč tudi za vse spremstvo z novinarji vred.

V odločilni tekmi za naslov podveznega mladinskega prvaka v nogometu je v nedeljo mladinska ekipa Mariboraca premagala Branik 1:0. Posledica tega poraza je bila, da se je povzpela na prvo mesto ekipa mariborskega Kovinarja, medtem ko je osvojila Maribor drugo, Branik pa šete tretje mesto. Za mlade nogometaše Kovinarja je to vsekakor velik uspeh in spodbuda za nadaljnje delo.

Zaključeno je tudi člansko podvezno prvenstvo v nogometu. Zmagala je ekipa Sobote s 17 točkami pred Kovinarjem (Maribor 13, Nafta (Dolina Lendava) 13, Fuzinar (Ravne) 8, Partizanom Rakičan 7 in Pohorjem (Ruše) 0 točk. Nogometaši iz Murske Sobotice so se torej uvrstili v kvalifikacije za slovensko ligo.

„Logičen“ zaključek

Atletski dvoboj Madžarska - Jugoslavija je bil doslej največji tovrstni športni dogodek v Sloveniji. Prireditve je minila v popolno zadovoljstvo ljubljanskih gledalcev in obeh ekip. Odlično organizacijo so pohvalili vsi in tudi novinarji.

vseh uglednejših jugoslovanskih listov. Edina pomanjkljivost je v dvodnevni dvoboju bilo trdo tekašče. To je resnica, čeprav bi organizatorji za to lahko navedli niz olajševalnih okoliščin. Kakor je namreč znano, je bila Ljubljana nekaj tednov brez dežja in steza popolnoma presušena. Zaradi obveznega varčevanja z vodo pa tekašča tudi ni bilo mogoče namakati, tako, kakor bi bilo treba.

Vse to je nesporno in tudi dovolj znano prav vsem. Popolnoma nerazumljivo pa je, kako je mogoče, da se kdo v tej tekmi odloči za tekašče do kakršne se je zavlekel Dž. Husić v ponedeljski številki beograjskega »Sporta«. V svojem članku o ljubljanskem dvoboju pisec namreč — potem ko je omenil odlično organizacijo prireditve in trda tekmovališča na osrednjem stadionu — dobesedno pravi takole: »Jasno pa postaja tudi, da sta samo Beograd in Zagreb sposobna sprejemati organizacijo velike prireditve.«

Menimo, da poseben komentar k takemu »logičnemu« zaključku ni potreben. Le komu koristi tako pisanje? Ali je to nagrada vsem tistim atletskim delavcem, ki se trudijo za razvoj te panoge tudi zunaj omejenih dveh središč? In ali pisec zares misli, da imata dobri stezi samo Beograd in Zagreb? Če misli tako, tedaj naj se brž odpravi na potovanje po Jugoslaviji in — šteje!

VABILO ZA SAHISTE

Okrajna šahovska zveza v Ljubljani vabi začetnike od 15. leta starosti na šahovski turnir za posamezno prvenstvo, ki bo v nedeljo, 8. t. m., ob 10. uri v šahovskem domu, Cankarjeva 3. Prva dve plačnati udeleženci s tega turnirja pridobita pravico do nastopa na turnirju za republiko prvenstvo. Sole, mladinske in druge organizacije naj prijavijo udeležbo pri SZS (tel. 22-590), ki daje tudi vse še potrebne informacije.

DOSEDANJA SVETOVNA PRVENSTVA V STEVILKAH

1930 v URUGVAJU

Polfinala: Argentina : ZDA 6:1, Urugvaj : Jugoslavija 6:1.

Finala: Urugvaj : Argentina 4:2.

1934 v ITALIJI

Polfinala: Italija : Avstrija 1:0, CSR : Nemčija 3:1.

Finala: Italija : CSR 2:1 (v podaljšk).

1938 v FRANCIJI

Polfinala: Italija : Brazilija 2:1, Madžarska : Švedska 5:1.

Finala: Italija : Madžarska 4:2.

1950 v BRAZILIJU

(zadnji štiri, vsak z vsakim)

1. Urugvaj 3 2 10 7 2 5 11

2. Brazilija 3 2 0 1 14 4 4 12

3. Švedska 3 1 0 2 6 11 2 24

4. Španija 3 1 0 2 4 11 1 15

1954 v ŠVICI

Polfinala: Nemčija : Avstrija 6:1, Madžarska : Urugvaj 4:2 (v podaljšk).

Finala: Nemčija : Madžarska 3:2.

tudi kaj silno neprijetnega. Dobro je vsekakor, da nas je naključje spravilo v dvoboj z njimi na srečo šele v zadnji tekmi kvalifikacijskega turnirja in bomo medtem že videli in vedeli več o njih — in tudi o sebi.

Severna skupina bo poročevala za prvi dve mesti med Švedi, Mehikanci, Madžari in Waležanci. Težko se je utvarjati, da bi gostitelji Švedi v tej četvorici ne imeli nekaj prednosti, ker so pač na švedskih igriščih doma, pa tudi zadnji finalisti s takega tekmovalja v Švici — Madžari — brzokone ne bodo imeli velikih težav, da bodo odinili profesionalno ekipo iz Waleza in pa najslabše tekmece tega turnirja naslopih na slabi mesti. Vsek drugačen vrstni red v tej skupini bi bil veliko presenečenje.

V zadnji, tako imenovani »atomske« skupini (zaradi tega pač, ker so v njej vsaj trije, če ne štirje najresnejši kandidati za naslov prvaka med vsemi) bomo najbrž res tudi dobili zmagovalca te letošnje ponovitve tega svetovnega turnirja. Vsekar pa je za razporeditev združena tudi s tem, da bosta dva izmed njih morala kapitulirati že davno poprej, preden bo sploh mogoče govoriti o tem, kdo je novemu naslovu bližji, in kdo ne. Strokovnjaki pravijo, da bi se utegnili ti »štirje veliki« že v izbirnem delu obračuna tako razmesariti med seboj, da potem v odločilnih fazah turnirja ne bodo več imeli moči, da bi mogli ukanjati prav gotovo bolj sveže in udarneje nasprotnike. Kdo bo tukaj prispel do cilja in kdo bo omagal na poti, je res težko napovedovati vnaprej. Celo škročni Avstriji, ki so v tej družbi pravi pritlikavci, niso brez sleherne šanse.

V nedeljo ob 14. uri se bo na največjem stockholmskem stadionu Solna s tekmo med domačimi Švedi in ameriškim zastopniki te igre iz Mehike začel letošnji svetovni ples na zelenem polju. Režija je bila dolgotrajna in dobro premišljena. Za svoje gledalce, poslušalce in spremljevalce televizijskih oddaj je Švedom uspela pametna poteza, da bodo v prvi tekmi imeli nasproti sebe nasprotnike, proti katerim bodo lahko vse te privržence prav gotovo spravili v dobro voljo.

Šestnajst enajstoric ima zadnjo besedo

Kralj nogometa (če je atletika kraljica) slavi; letos šestič svoj največji praznik, in sicer nogometni turnir za svetovno prvenstvo od 8. do 29. junija na Svedskem. Ze 22 mesecev predtem so se začele izločilne tekme za izbiro tistih 16 kandidatov z vsega sveta, ki bi lahko tokrat prevzeli dediščino po zadnjih nagajenih na tem svetovnem odru — nogometaših Nemčije. Prenekateri favoriti se je moral spotakniti že v teh izbirnih srečanjih in tako letos na tej elitni reviji svetovnih nogometašev ne bo niti Urugvaj, dvakratnega svetovnega prvaka izpred vojne in po njej, daje Italije, ki se je s tem naslovom okrasila v letih 1934 in 1938, in še nekaterih kandidatov, ki so imeli dovolj zanesljive karte, pa jih je nogometna usoda zadelala preden so mogli videti Švedsko.

Vseh 16 kandidatov za letošnji naslov se že pred mesec — o tem smo imeli marsikaj napisati že takrat — razdelili v štiri skupine, med katerimi se bosta iz vsake po dva plasirala v ožji finalni boj. Jugoslavija je pri onem vlečenju zreba prišla v drugo skupino (ali tudi vzhodno — po krajevnih razmerah na Svedskem), v kateri igrajo razen nje še Francija, Paragvaj in Škotska.

Predaleč bi vedlo in premalo je prostora na tej strani, da bi se lahko podrobneje dotaknili najodličnejših značilnosti vseh teh 16 izbranec, ki preživljajo to zadnje dni pred turnirjem po raznih švedskih mestih v neustopnem pričakovanju, da jih bodo poglani na igrišču. nedolgo po tem v nemahni mrzlici, kako se bo stekel ta nogometni ples, na kateri

rega je obrnjenih milijone in milijone oči po svetu.

V južni skupini so Argentinci, Nemci, Čehoslovaki in severni Irli. Med njimi imajo pravzaprav vse štiri enajstoric bolj ali manj izenačene šanse, da bi se lahko dokopale med zadnjih osem, ki si bodo razdelili najboljša mesta. To se pravi z drugimi besedami, da bo v njihovem vrstnem redu odločilo predvsem naslednji nekaj okoliščin: forma moštva na dan vsake tekme, železni živci in — kakor je v nogometu precejkrat neogibno potrebno — ščepec sreče in »krompirja«.

Rahla favorita sta morda samo Argentina in Nemčija, toda po računih iz drugih taborov pa ne bi smeli postavljati ob stran niti zelo nevarnih Čehoslovakov niti povsem nepreračunljivih severnih Ircev.

V naši skupini — tukaj seveda ne mislimo govoriti o nasprotnikih kot Jugoslovani in tih; navajati za prvo mesto naših že zdavnaj — pa je tudi objektivno težko postaviti kolikor toliko zanesljivo prognozo. Zanimivo je, da vsa ta moštva nimajo samo enakih dresov (razen Škotske), temveč da so obenem s Škotsko tudi kot nogometne sile precej izenačene.

Jugoslavija pa je pri vsem tem še pravi strah Francozo in Škoto, zaradi česar bodo lahko naši reprezentanci prisodili majhen plus. Povrh tega je Francijo čaka zadelala majbna kriza (zaradi pobege nekaterih Alžircev v domovino), pa jo pa je v glavnem že zacelila, medtem ko so Paragvajci pravzaprav velika uganka, saj bi lahko zasigrali v tej družbi

se je specializiralo v nakupovanju nogometnih zvezd v tujini. V napadalnem triu slovitega španskega moštva so zdaj: Argentinec Di Stefano, Francoz Kopa in Madžar Puskas.

Z belo žogico po Nizozemski

Nedavno se je vrnila z daljše turneje po tujini skupina namiznotenih igralcev Odreda. Moška ženska in mladinska ekipa so odigrale nekaj dvobojev po več nizozemskih mestih in so razen v začetku, ko so bili še utrujeni in nepopolni, povsod dosegali lepe uspehe. — To velja predvsem za mladince, ki so močno prekalili domače vrstnike in pa gostjo, članice Ljubljane Terečikovo, ki je turnejo končala brez poraza.

Moška ekipa je morala najprej spraviti dva poraza proti nemškim nasprotnikom Eintracht in Lindenbergr, ki ju je morala pustiti pred seboj na turnirju v Amsterdamu. Pozneje je premagala v domači vrstniki in pa gostjo, članice Ljubljane Terečikovo, ki je turnejo končala brez poraza. — Moška ekipa je morala najprej spraviti dva poraza proti nemškim nasprotnikom Eintracht in Lindenbergr, ki ju je morala pustiti pred seboj na turnirju v Amsterdamu. Pozneje je premagala v domači vrstniki in pa gostjo, članice Ljubljane Terečikovo, ki je turnejo končala brez poraza.

